

VINERI • 26 NOIEMBRIE 2004 • ANUL LIV NR. 48

# FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA



**Ziua nostalgiei, a amintirilor, a revederii**

**„Coșurile de nuiele vor exista doar în amintiri...”**

**Bacalaureatul în două trepte, din nou în centrul atenției**



## CALENDAR ORTODOX

- 29 noiembrie, luni – Sf. Mc. Paramon, Filumen și Valeriu; Cv. Acachie.
- 30 noiembrie, marți – (†) Sf. Ap. Andrei cel Întâi chemat, Ocrotitorul României; Sf. Ierarh Frumunție, Episcopul Indiei. (*Dezlegare la pește*).
- 1 decembrie, miercuri – Sf. Prooroc Naum; Cuv. Filaret Milostivul. (**Ziua Națională a României**).
- 2 decembrie, joi – Sf. Prooroc Avacum; Sf. Mc. Meropi.
- 3 decembrie, vineri – Sf. Prooroc Sofonie; Sf. Mc. Anghel; Cv. Ioan Sinaitul, Episcopul Coloniei.
- 4 decembrie, sâmbătă – † Sf. Mare Mc. Varvara; Cuv. Ioan Damaschin. (*Dezlegare la pește*).
- 5 decembrie, duminică – † Cuv. Sava cel Sfințit; Sf. Mc. Anastasie; Cuv. Nectarie. (*Dezlegare la pește*).
- Duminica a XXVII-a după Rusalii. (*Tămăduirea femeii gârbove*).

## Proverbul săptămânii

„Gura se satură, dar ochii niciodată” – arată lăcomia omului care pofteste mai mult decât îi este necesar.

(„Proverbele Românilor”, Iuliu A. Zanne, vol. I, Editura Scara, București, 2004)

## AGENDĂ

## 29 noiembrie

1852 – a murit, la Palermo (Sicilia), *Nicolae Bălcescu*, om politic și istoric, unul dintre reprezentanții cei mai clarvăzători și progresiști ai mișcării național-democratice pașoptiste.

1904 – s-a născut, la Giula, preotul *dr. Petru Mândruțau*, primul vicar ortodox român din Ungaria.

## 30 noiembrie

1835 – s-a născut *Mark Twain*, autor și umorist american.

1872 – a avut loc *primul meci de fotbal internațional*, când s-au confruntat echipe din Scoția și Anglia pe stadionul din Glasgow.

## 1 decembrie

– Ziua Națională a României

1918 – a avut loc Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care aprobă Unirea Transilvaniei cu Țara mamă, desăvârșindu-se procesul de înfăptuire a României Mari.

1806 – s-a prezentat, într-un spectacol pentru păpuși, comedia lui Costache Conachi, „*Giudecata femeilor*”.

1919 – deschiderea primei stagiuni a Teatrului Național din Cluj Napoca.

## 2 decembrie

1935 – s-a născut poetul *Nicolae Labiș*.

1950 – a murit pianistul *Dinu Lipatti*.

## 3 decembrie

1880 – Prințul *Ferdinand de Hohenzollern*, nepot de frate al lui Carol I, a fost desemnat moștenitor prezumtiv al tronului României.

1919 – s-a stins din viață pictorul francez *Pierre Auguste Renoir*.

1991 – a murit filosoful *Petre Țuțea*.

## 4 decembrie

1888 – apare la București „*Fântâna Blanduziei*”, foaie literară, politică, săptămânală, avându-l director pe Mihai Eminescu.

1987 – a murit, la Sibiu, filosoful *Constantin Noica*.

## 5 decembrie

1974 – a murit, la București scriitorul *Zaharia Stancu*.

1791 – a murit compozitorul austriac *Wolfgang Amadeus Mozart*.

## Giula

## Activități la Uniunea Culturală

Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-a întrunit în ședință, în data de 20 noiembrie, având pe ordinea de zi aprecierea activităților culturale din săptămânile trecute și trasarea proiectelor pentru viitorul apropiat. Cu ocazia Anului Ștefan cel Mare, UCRU a organizat un drum de studiu pentru români din Giula și Bedeu, la mănăstirile din Moldova, depunând coroane de flori și la mormântul de la Putna al Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt. În săptămânile tre-

cute, au fost lansate două noi volume ce au ca subiect comunitatea românească din Ungaria, ambele cărți fiind editate în România, una la Baia Mare, iar cealaltă la București. UCRU a sprijinit expoziția lui Ștefan Oroian, deschisă recent la Roma, în Italia, și participarea cercetătoarelor *Emilia Martin* și *Elena Csobai*, la conferința muzeografilor români de pretutindeni, care a avut loc la Constanța.

În ceea ce privește proiectele pentru perioada următoare, se va acorda sprijin Corului „Pro Musica” din

Giula, care, în zilele de 4–5 decembrie, va participa la un festival de colinde la Orăștie. Președintele *dr. Ioan Ciotea* a informat membrii Prezidiului că au început deja organizările pentru următoarea tabără de schi în România, care va avea loc și în acest an, în luna februarie, în Munții Bucegi, zona Brașov–Predeal. Prezidiul UCRU a apreciat gestul Institutului Cultural al României din Budapesta, care recent a făcut o donație de cărți pentru organizația civilă românească.

Eva Iova

## Giula

## Susținerea manifestărilor românești

Joi, 18 noiembrie, Auto guvernarea Românească din Giula a ținut o ședință de lucru, în cadrul căreia s-a discutat despre proiectele realizate și despre planurile de viitor. Reprezentanța românească din acest oraș, condusă de *dr. Ioan Ciotea*, și-a stabilit ca scop sprijinirea unor activități culturale românești din Giula.

Astfel, conform ultimelor decizii, asigură 200.000 de forinți pentru Liceul și Școala românească din Giula, în vederea cumpărării noilor costume pentru echipa de dansuri populare. Grădini-

ța românească din strada Galamb va beneficia de un sprijin de 80.000 de mii de forinți, ajutor pe care îl va folosi pentru organizarea unui program de Crăciun. Autogovernarea Românească din Giula a finanțat (cu 185.000 de forinți) realizarea plăcii memoriale de pe clădirea fostei școli românești din strada Városház. Cu ocazia Zilei Morților, reprezentanța giulană a aprins câte o lumânare la mormintele pictorilor români din Giula, Gheorghe Cohan și Rozalia Costa.

E.I.

## Szekszárd

## Spectacol de teatru în limba română

La 13 decembrie, Teatrul German din Szekszárd va găzdui un spectacol al Teatrului Național din Timișoara. Piesa „*Diavolul și domnișoara Prym*” de Paulo Coelho se va desfășura în limba română, cu traducere simultană în limba maghiară.

Prețul biletelor este 1500 de forinți și se pot comanda la numărul de telefon 74/316–533. Spectacolul va începe la ora 18.00, la Teatrul Germanilor din Ungaria din piața Garay nr. 4.

R.P.

## Secții de votare la Budapesta și Seghedin

În România, alegerile din anul 2004 pentru Camera Deputaților și Senat, precum și pentru funcția de Președinte al României au loc la data de 28 noiembrie 2004.

Cetățenii români care se găsesc pe teritoriul Ungariei în ziua alegerilor din România, își vor putea exercita dreptul de vot la Budapesta și la Seghedin.

Astfel, duminică, 28 noiembrie 2004, se vor organiza și vor funcționa secții de votare în Budapesta, la sediul Institutului Cultural al

României (Budapesta, Str. Izsó nr. 5, tel.: 06-1/383-26-93) și la Seghedin, la sediul Consulatului General al României (Seghedin, Str. Kelemen nr. 5, tel.: 06-62/424-430), unde cetățenii români majori, cu drept de vot, domiciliați în Ungaria

sau aflați temporar pe teritoriul Ungariei își vor putea exercita acest drept.

Cele două secții de votare vor fi deschise în ziua de duminică, 28 noiembrie 2004, între orele 7.00–21.00 (ora Ungariei).

E. Iova

Foaia românească  
poate fi citită și pe Internet

www.foaia.hu

**Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.**

Pe copertă: Tablouri îngălbenite de vreme la „Întâlnirea promoțiilor” de la Giula  
(Foto: Cristian Martin)

## Ziua nostalgiei, a amintirilor, a revederii

*Aniversarea a 55 de ani de la înființarea Liceului „N. Bălcescu” din Giula*

Poate localnicii nici nu observă, dar turiștii care vizitează orașul Giula remarcă cu siguranță mulțimea plăcilor, statuiilor și busturilor din centrul acestui oraș balnear. Românii din Giula nu se pot lăuda cu prea multe astfel de urme ale trecutului lor, cu toate că istoria lor pe aceste meleaguri ne duce în vremuri foarte îndepărtate. Din data de 20 noiembrie, trecătorii prin centrul Giulei vor afla, dacă n-au știut până atunci, că în impozanta clădire, care acum găzduiește Biblioteca Orașenească, între anii 1949–81 s-a învățat abecedarul românesc.

Conducerea Liceului, Școlii Generale și a Căminului de Elevi „N. Bălcescu” din Giula a invitat sâmbăta trecută, la 20 noiembrie, toți foștii profesori și absolvenți ai instituției la o întâlnire a promoțiilor și la sărbătorirea a 55 de ani de la înființarea Liceului Românesc. După-amiază, la ora 15.30, în jur de 70–80 de persoane s-au adunat în fața fostei școli, din strada Városház nr. 13, pentru a dezveli o placă memorială și a evoca vremurile trecute.

### O clădire cu prea multe plăci?

„Atunci când acest oraș și-a pierdut funcția de reședință județeană, administrația din această clădire, care era pe atunci primăria orașului, s-a mutat în clădirea mai elegantă, mai spațioasă care până atunci a adăpostit administrația județeană”, a evocat vremurile trecute fostul director al liceului, domnul *Ion Budai*, care de această dată a vorbit și în calitate de membru al Autogovernării Românești din Giula, organizație care a inițiat și a finanțat realizarea acestei plăci. „Prima încercare de a se așeza o placă pe această clădire, care să amintească de faptul că mai mult de 30 de ani a funcționat aici liceul, s-a petrecut atunci când prima generație, care a absolvit în anul 1953, în frunte cu diriginta lor, profesoara *Lucia Borza*, a vrut să efectueze acest lucru, dar forurile competente de atunci au considerat că pe acest monument istoric, pe această clădire, sunt prea multe plăci. Aș vrea să cred că toți înțelegem că era vorba de cu totul altceva. Cert este că, în 1949, se mută aici școala generală de stat, înființată în 1946, care până atunci a funcționat în trei diferite clădiri din Orașul Mare Românesc al Giulei. Din 1953,

nat. Și anume, dezvelirea unei plăci memoriale pe peretele fostului Liceu Românesc și așezarea inscripțiilor românești la intrările în orașul Giula. A doua problemă constituie și în prezent subiect de tratative între Primăria orașului și Autogovernarea Românească din Giula.

După realizarea fotografiilor de grup în fața fostei școli, întâlnirea a continuat în clădirea actuală a liceului, aflată în strada Liceum nr. 2.

### Printre fotografii și tablouri îngălbenite

În aulele liceului și ale Centrului Cultural Român, organizatorii au așteptat participanții cu o emoționantă expoziție de fotografii, evocând diferite momente din viața școlii, și cu diferite colțuri aranjate cu proiectoare, unde au fost prezentate fotografii vechi despre clase, elevi, profesori, tabere, întreceri, festivaluri și tot ce a fost frumos în cei 55 de ani ai instituției românești.

S-au întâlnit aici bedeuani cu micherecheni, bățanieni cu chitighăzeni, cenădeni cu săcăleni, și am putea înșira aici toate localitățile populate de români, de unde în istoria de jumătate de secol a liceului au sosit copii, care mai târziu au devenit pedagogi, avocați, medici, ingineri și așa mai departe. Unii se întâlnesc aproape zilnic, dar alții aproape că nu s-au recunoscut după 20–30 de

Foto: K. I.



*Fostul și actualul director al Liceului Românesc dezvelind placa memorială de pe clădirea fostei școli*

ani. Fotografiile îngălbenite și tablourile întrepătrunse de parfumul vremurilor au stârnit emoții, au deschis porțile ale amintirilor.

Expoziția de fotografii vechi a fost deschisă de etnografa *Emilia Martin*, de la Muzeul Erkel din Giula. „Imaginile prin care se dezvăluie un mic istoric al instituției au fost selecționate din mai multe sute de fotografii din arhiva liceului, multe dintre ele fiind colecționate chiar recent de la foștii absolvenți. Fotografia are, în general, o valoare documentară, estetică, dar și emoțională. Fotografiile expuse reamintesc timpurile vechi, immortalizează amintiri, fapte legate de mai multe generații și persoane, conțin numeroase informații despre evenimentele, momentele importante din viața de comunitate”, a spus cercetătoarea română, infor-

mând totodată publicul că cei interesați de aceste fotografii vechi au posibilitatea să evocă perioada anilor de învățământ liceal și cu ajutorul paginii de internet a Liceului Bălcescu.

Manifestarea a continuat în sala mare a Centrului Cultural Român cu proiectarea unui film retrospectiv despre trecutul liceului, realizat de Redacția Românească a Televiziunii Maghiare.

### Pe aripile amintirilor

„Înființarea acestei școli a fost de o rară importanță în viața românimii din Ungaria”, a spus în cuvântarea sa festivă directoarea *Maria Gurzău Czegledi*. „Școala aceasta, de la bun început și-a avut filozofia: de creștere a limbii și culturii românești, precum și depunerea cunoștințelor de cultură generală a tinerilor de naționalitate română”, a subliniat doamna directoare accentuând că această instituție se străduiește și în prezent să trăiască, să funcționeze după aceste principii de odinioară.

„În această zi de noiembrie, deși afară e frig, în sufletele noastre sălășluiește o căldură profundă. Ziua de azi este ziua nostalgiei, ziua amintirilor, a revederii.”

Directoarea școlii și-a amintit de anii trecuți, de profesorii și absolvenții care s-au mutat în veșnicie, de atmosfera orelor de pe vremuri, de evenimentele școlare care și-au lăsat amprenta în sufletele elevilor de odinioară.

(Continuare în pagina a 5-a)



*O fotografie de grup în fața fostei școli din centrul Giulei*

## Bacalaureatul în două trepte, din nou în centrul atenției

Comuna Zánka, un renumit centru al taberelor de copii, este așezată în zona pitorească a lacului Balaton, în partea de nord a acestuia. Mulți tineri își petrec aici vacanțele an de an. Anul acesta, din nou a devenit un loc de mare interes pentru generația tânără. În zilele de 11–12 noiembrie, aici a avut loc o conferință a profesorilor de naționalitate, organizată de către Centrul de Tineret și Copii din Zánka, prin Departamentul General pentru Minoritățile Naționale și Etnice din cadrul Ministerului Învățământului, la care s-au discutat lucruri importante pentru cei ce, pentru prima dată, își vor da examenul de bacalaureat potrivit noului plan de examinare.

La această conferință a participat și dr. Maria Gurzau Czegledi, directorul Liceului Românesc „Nicolae Bălcescu” din Giula. Deoarece la această conferință s-au discutat mai ales problemele cu privire la noul plan de învățământ, în special la noul sistem de bacalaureat, ce se va introduce începând cu acest an școlar, am stat și noi de vorbă cu doamna director, pentru a informa cititorii noștri despre noile schimbări ce s-au produs în acest domeniu.

— Alături de trei colegi de-ale mele, adjuncta mea și încă două profesoare de limba română, am participat la această conferință din Zánka, care a fost strâns legată de învățământul minoritar. Trebuie să vă spun încă de la bun început că aproape toate minoritățile din Ungaria au avut reprezentanți la această conferință. Ca prim pas, la conferință a luat cuvântul dr. Frank Gabor, președintele Comisiei Naționale de Învățământ Minoritar și, totodată, directorul Liceului German de Naționalitate din orașul

Pécs. El a prezentat pe scurt schimbările legate de învățământ din anii trecuți, legile care s-au modificat, deci introducerea dânsului s-a legat mai ales de această temă. Apoi, organizatorul principal al acestei conferințe, doamna Ana Oros Simon, șeful Departamentului General pentru Minoritățile Naționale și Etnice din cadrul Ministerului Învățământului, a vorbit despre situația învățământului minoritar în Ungaria, actualizând legile în vigoare și, după această scurtă introducere, a trecut la o prezentare a planului legat de viitor, tot în legătură cu învățământul minoritar, cu problema manualelor, cu problemele legate de tehnologiile audiovizuale ale învățământului minoritar, deci a vorbit despre acele scopuri, mijloace, care vor să îmbunătățească acest învățământ. Apoi a urmat o prelegere susținută de Sipos János, secretar de stat adjunct la Ministerul Învățământului. Dânsul a fost și profesor la Baja, timp de trei decenii și, cu o viziune foarte interesantă, a pre-

zentat învățământul și schimbările acestuia. Pornind de acum 40 de ani, a pus într-o antiteză învățământul de atunci cu cel din prezent. A pus un deosebit de mare accent pe faptul că marea schimbare ar trebui să se realizeze mai ales prin aceea ca să nu traducem în realitate numai cât mai multe cunoștințe enciclopedice pentru copii, pentru tineri, ci să contribuim într-o cât mai mare măsură la dezvoltarea personalității lor, privind viața emoțională a tânărului, deci acesta să fie privit într-o complexitate și ca un individ. A făcut referire la mai multe legi care sunt acum în vigoare și care se leagă de noul bacalaureat, care coincide din acest an cu examenul de admitere.

— Ce înseamnă exact acest tip de examen?

— Pur și simplu nu va mai fi examen de admitere la diferitele facultăți, doar examenele care se vor realiza pe două trepte. Acest lucru este valabil pentru toate facultățile, numai la limbi străine va mai fi nevoie de examen de admitere. Revenind la școala noastră, la sfârșitul anului 2005 termină promoția care a studiat pe baza a noi programe, care sunt în conformitate cu NAT-ul, deci cu Curriculumul Național actual. Absolvenții de acum pot să aleagă între două tipuri de bacalaureat: unul de grad mediu și altul de nivel ridicat. Noi vom fi foarte atenți la tinerii noștri. (Continuare în pag. a 10-a)

## Bursa statutului ungar pentru studii superioare în România

Pe baza înțelegerii bilaterale dintre ministerele de învățământ din România și Ungaria, Comisia Națională a Burselor a publicat concursul burselor statului ungar pentru sprijinirea studiilor superioare în România pe anul 2005. Ungaria acordă în anul universitar 2005–2006, la fel ca și în anii precedenți, 5 burse noi pentru studii superioare integrale în România tinerilor cetățeni ai Ungariei, absolvenți de liceu, precum și pentru studenți cu cel puțin un an de studiu absolvit la o școală superioară din România.

Termenul de înscriere la aceste studii este **1 martie 2005**. La concursul de admitere pentru burse, în caz de rezultate identice, vor fi avantajați concurenții făcând parte din comunitatea românilor din Ungaria.

La fel pot fi obținute burse pentru studii postgraduale, de doctorat, sau pentru participări la diferite cursuri de perfecționare, inclusiv cursuri de vară. Pentru aceste burse se pot face înscrieri până pe **30 noiembrie 2004**.

Informații detaliate des-

pre aceste burse pot fi obținute la secretariatul Comisiei Naționale de Burse, cu sediul la Budapesta, referent Móhr Katalin, telefon 1/384-9011, precum și din paginile de internet, la adresa [www.scholarship.hu](http://www.scholarship.hu). Bursa statului ungar este de 250 USD pe lună, iar după absolvirea școlii superioare, Ungaria recunoaște diploma obținută fără examene de echivalență, iar pe timpul studiilor statul român asigură diferite prestații legate de studiile de grad superior.

Ștefan Frățean

## Tehnică modernă pentru Radio Seghedin

Departamentul pentru Românii de Pretutindeni al Guvernului României a înzestrat cu aparatură tehnică modernă redacția de limba română de la Studioul de Radio din Seghedin. Satellite Notebook, de exemplu, asigură accesul la internet fără cablu. O altă componentă a pachetului de circa 2000 de euro este un aparat de înregistrare pe mini-disc cu o capacitate de 45 de ore, echipat cu microfon stereo. Redacția în limba română a Studioului de Radio din Seghedin contribuie, prin mijloace specifice, la păstrarea identității comunității române din Ungaria, iar de opt ani realizează emisiuni euroregionale împreună cu redactori de limbă română, maghiară și sârbă de la studiourile din Timișoara și Subotița, sub genericul „Pe undele Europei – Európa hullámhosszán – Na talasima Evrope”.

### Gânduri pe marginea unei donații

Am avut fericita ocazie să-l prind încă în 1990 la București pe Domokos Géza, președintele UDMR. Sigur că am vorbit despre starea de minoritar: părerea lui era că soarta minorităților totdeauna se decide în parlamentul țării în care trăiesc. Și eu gândesc la fel: condițiile de muncă, în cazul nostru a Redacției, trebuie asigurate de către Radiodifuziunea Maghiară, a cărei funcționare depinde de subvenția Parlamentului Ungariei.

Lucrurile însă în această parte a Europei nu sunt atât de simple. În fiecare țară a Bazinului Carpatic trăiesc minorități, care sunt ajutate în diferite forme de către națiunile lor, sau ca să fie mai clar, de țara lor mamă. În cazul nostru, știm, Ungaria face eforturi serioase să-i ajute pe conștrații lor din afara frontierei. România, și ea urmărește pilda ungurească. Ca ziarist cunosc aceste etape de progres: de la „cu voi – deci românii din Ungaria – n-avem ce face, voi sunteți condamnați la moarte”, până la indemnul fostului președinte al României, Emil Constantinescu, care spunea că România trebuie să preia metoda ungurească în ceea ce privește atitudinea țării față de minoritățile sale din afara frontierei. Ca un rezultat palpabil este acum acel ajutor pe care Redacția Românească a Societății Maghiare de Radiodifuziune l-a primit de la Guvernul Român.

Nu vreau însă să trag concluzii dintr-un singur caz și pentru faptul că în acești mai bine de zece ani Redacția a formulat – adevărat, la indemnul oficialităților române – nenumărate „liste de doleanțe”, dar degeaba. Noi acum am avut, zic eu, noroc cu un „funcționar”, care de ani de-a rândul s-a ocupat și din oficiu de soarta minorității române din Ungaria. Nu cred, că cineva cunoaște mai bine toate „bubele” românilor din Ungaria, ca fostul consul general al României de la Seghedin, Andrei Oancea. Domnia sa, reîntorcându-se la București, a știut foarte bine „ce ne lipsește” și, în calitate de consilier al Departamentului Românilor de Pretutindeni, l-a „sfătuit” pe secretarul de stat Titus Corlățean – care și el a fost foarte receptiv și a ținut să facă cunoștință cu activitatea Redacției noastre la fața locului, la Seghedin – că merită să fie ajutați acest „mânunchi de români”.

Pe lângă faptul că mi se pare un gest firesc și tot atunci lăudabil ajutorul acordat unei minorități de către țara-mamă, am convingerea că și pe mai departe soarta unei minorități se va decide în Parlamentul țării în care trăiește. Dar nu numai... ci și în cel al Parlamentului Uniunii Europene, ceea ce ne poate da noi speranțe.

Petru Cimpian, redactor-șef

## Copiii din Bătania se pregătesc pentru sărbători

Elevii școlii românești din Bătania se pregătesc deja pentru întâmpinarea sărbătorilor de iarnă. Serbarea de Sfântul Nicolae va avea loc pe data de 6 decembrie și va cuprinde programele întocmite și prezentate de fiecare clasă separat. Moș Nicolae va aduce cadou și pen-

tru preșcolarii din grupa mare a grădiniței românești. Și ultima zi de școală va rezerva copiilor din Bătania o serbare. La 18 decembrie, școlarii din Bătania vor prezenta un program de Crăciun în fața părinților și oaspeților lor.

Șt. C.

## Ziua nostalgiei, a amintirilor, a revederii



(Urmare din pag. a 3-a)

„Gândurile noastre saltă și spre viitor și din sufletul nostru izbucnește un șir de întrebări: Oare vom avea destulă răbdare, voință, să fim capabili să mântuim pentru strănepoții noștri credința noastră, iubirea noastră? Oare vom fi capabili să destăinuim pentru ei frumusețea culorilor locale, într-un context al culturii europene și universale?” După aceste întrebări retorice, directoarea Liceului Românesc și-a exprimat dorința ca această școală să supraviețuiască toate greutățile viitorului și să aibă o existență foarte lungă.

### Urări de bine de peste hotare

Manifestarea de la Giula a fost onorată de prezența numeroaselor oficialități din România și Ungaria, de la Arad, Timișoara și până în Budapesta. Departamentul pentru Românii de Pretutindeni a cinstit festivitatea printr-un mesaj al secretarului de stat *Titus Corlățean*, care a transmis următoarele

gânduri organizatorilor festivității:

„Împlinirea a 55 de ani de la înființarea Liceului Nicolae Bălcescu din Giula, eveniment important pentru comunitatea românilor din Ungaria, îmi oferă plăcutul prilej de a vă transmite un salut călduros dumneavoastră, cadrelor didactice și elevilor acestei prestigioase instituții de învățământ românesc. Pe parcursul celor 55 de ani de existență, Liceul Nicolae Bălcescu a avut un rol important în instruirea și formarea unor tineri de etnie română, din rândul cărora foarte mulți s-au afirmat în diverse profesii și domenii de activitate, devenind personalități apreciate în comunitatea românească și în societatea ungară. Se poate aprecia, pe drept cuvânt, că activitatea exemplară a unor cadre didactice ale liceului a insuflat numeroaselor promoții de elevi nu numai pasiunea pentru studiu și pentru însușirea unei culturi generale de bună calitate, ci și conștiința apar-

tenenței la etnia română și la valorile ei culturale și spirituale. Considerăm că eforturile actuale ale cadrelor didactice și ale elevilor liceului vor contribui la îmbunătățirea învățământului în limba română, ca element esențial pentru păstrarea, cultivarea și afirmarea identității etnice și a specificului național. Vă doresc mult succes în eforturile dumneavoastră de dezvoltare a învățământului în limba maternă și de afirmare a propriei identități lingvistice, culturale și religioase. Semnează: *Titus Corlățean*, secretar de stat”.

### Dans, muzică și povești

După evocarea trecutului, participanții la festivitate au avut ocazia să cunoască și prezentul acestei școli, prin dansurile și cântecele puse pe scenă de echipa folclorică și corul școlii, precum prin reprezentarea echipei de teatru a liceului.

Recepția oferită de organizatori a fost o excelentă ocazie pentru a discuta, a povesti întâmplări de demult, a vorbi despre colegii care, poate nu din vina lor, n-au putut veni la această serbare, despre familii, copii, nepoți, despre elevii de azi și cei de pe vremuri și multe altele. Iar cei care s-au obosit de atâtea vorbe și povești, au putut petrece până după miezul nopții la un bal cu muzică românească și ungurească.

Text: *Eva Iova*  
Foto: *Rita Păcșay, Cristian Martin*

## Simpozion științific, pentru a 14-a oară

Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria organizează, la sfârșitul acestei săptămâni, în zilele de 27-28 noiembrie, cel de-al XIV-lea simpozion științific, la care vor ține prelegeri cercetători, istorici, lingviști și etnografi români din România și Ungaria. Simpozionul va fi organizat la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (Giula, str. Gh. Doja nr. 8).

În programul celor două zile vor fi dezbătute următoarele subiecte: *Cornel Sigmirean* – Școlile Blajului în istoria învățământului și culturii românești; *Grigore Ploșteanu* – Contribuții la cunoașterea relațiilor științifice academice româno-maghiare în secolul al XIX-lea; *Ovidiu Pecican* – Un sfânt catolic maghiar printre românii din Câmpia de Vest; *Otilia Hedeșan* – Vlahii din Timoc. Repere ale unei comunități uitate; *Victoria Moldovan-Ileana Mureșanu-Liana Pop* – Formarea limbii române ca limbă străină la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj; *Eugen Glück* – Străduințe ale parohiilor ortodoxe române

din Sud-Estul Ungariei în spiritul Statutului Organic; *Ana Borbély* – Variantele de grai și standard în vocabularul elevilor cursului superior al școlii românești din Chitighaz; *Elena Csobai* – Comunitatea românească din Giula-germană în secolul al XIX-lea; *Ana Hoțopan* – Excurs asupra publicațiilor etnografice ale românilor din Ungaria; *Gheorghe Santău* – Zbuciumatul secol al XIX-lea în mult încercata Transilvanie; *Stella Nicula* – Despre îngerii... puțin altfel; *Tiberiu Herdean* – Personajul în romanul „Patul lui Procust” de Camil Petrescu; *Maria Gurzău Czeplédi* – 55 de ani de la înființarea Liceului cu Limba de Predare Română; *Elena Munteanu* – Simbolul Sfintei Cruci în cultura și literatura română; *Emilia Martin* – Igienă și frumusețe în familia românească; *Maria Berényi* – 140 de ani de la reînființarea Mitropoliei Ardealului.

În cadrul simpozionului vor fi prezentate cele mai noi publicații ale Institutului de Cercetări, apărute în 2004.

E. Iova

## Zi românească la Ciorvaș

Duminică, 28 noiembrie, la Ciorvaș va avea loc o zi dedicată culturii românești. În cadrul „Zilei românești”, organizată de Autogovernarea Românească din această localitate, participanții locali și delegația din localitatea înfrățită Uzon din România vor lua parte la Sfânta Liturghie săvârșită de la ora 10.00 la biserica ortodoxă, după care, în cursul după-amiezii, se va desfășura un program cultural-folcloric la restaurantul Fényes, susținut de dansatori din Aletea, Bătania, Chitighaz și Otlaca-Pustă. După acest program va avea loc cina comună, urmată de un bal.

R. Păcșay

## Mulțumiri

*Direcțiunea Liceului, Școlii Generale și a Căminului de Elevi „N. Bălcescu” din Giula își exprimă sincerele mulțumiri pentru sprijinul acordat în organizarea festivității a 55 de ani de la înființarea Liceului Românesc următoarelor instituții și persoane:*

Oficiul pentru Minorități Naționale și Etnice, Ungaria  
Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria  
Primăria Orașului Giula  
Autogovernarea Românească din Giula  
Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria  
Fundația pentru Cultura Românilor din Ungaria  
Coaliția Românilor din Ungaria  
Autogovernarea Românească din Leucușhaz  
Centrul de Documentare și Informare al ATRU  
Redacția Română a Televiziunii din Seghedin  
Redacția „Foaia Românească”  
Radio Seghedin – Emisiunea în limba română  
Dr. Gheorghe Mihăescu, redactor șef, Editura Croatica  
Puy László, întreprinzător, Giula



## Duhul Sfânt îi călăuzește pe creștini spre slujire

Al patrulea mod prin care Duhul Sfânt îl glorifică pe Isus este călăuzirea urmașilor lui Cristos spre slujirea creștină și păstrarea lor în ea. Acesta trebuia să fie adevărat cu privire la ucenicii lui Cristos, așa cum indică cele mai multe versete despre Duhul Sfânt amintite anterior, El urma să îi călăuzească în viitor exact în același fel în care Isus îi călăuzise în trecut. Acest fapt este adevărat și pentru urmașii lui Isus din zilele noastre. Un exemplu poate fi găsit într-unul din textele citate cu un alt scop în ultimul capitol – Fapte 13:2-4. „Pe când slujeau Domnului și posteau, Duhul Sfânt a zis: «Puneți-Mi deoparte pe Barnaba și pe Saul pentru

lucrarea la care i-am chemat.» Atunci, după ce au postit și s-au rugat, și-au pus mâinile peste ei și i-au lăsat să plece. Barnaba și Saul, trimiși de Duhul Sfânt, s-au coborât în Seleucia și de acolo au plecat cu corabia în Cipru.” Duhul Sfânt îi cheamă pe oameni la diferite lucrări și îi însoțește pe parcursul acestora.

Desigur, Duhul Sfânt nu îi cheamă pe toți oamenii în același fel. Probabil acesta este și motivul datorită căruia nu ni se spune cum au ajuns creștinii din Antiohia să știe că Duhul Sfânt îi desemnase pe Barnaba și pe Saul pentru lucrarea misionară. Pe de altă parte, faptul că Duhul Sfânt ne cheamă nu înseamnă că nu

trebuie să căutăm în mod conștient călăuzirea Lui. Duhul Sfânt a vorbit numai în timp ce creștinii din Antiohia se închinau Domnului și posteau – adică luau în serios lucrarea Domnului prin faptul că se implicau în ea din tot sufletul.

Dar, să nu anticipăm. Înainte de a discuta despre viața creștină, să vedem mai întâi cum devine omul creștin. Și înainte de aceasta, va trebui să analizăm o doctrină biblică extrem de importantă, dar dificilă, și anume doctrina unirii creștinului cu Cristos prin lucrarea Duhului Sfânt.

(Din volumul *Fundamente ale credinței creștine* de J.M.Boice)  
Va urma

## Încurajați-l pe pastorul vostru!

Lui Moise, lui Iosua – Domnul le-a poruncit: Întărește-te. Aceștia ne învață că:

**I. Dumnezeu are considerații deosebite pentru servii Săi:** De ce?

1. Pentru că ei sunt copiii Lui;
2. Pentru că onoarea Lui e în joc, dacă ei cad;

**II. Domnul Isus e interesat în statornicia lor** Pentru că:

1. I-a răscumpărat cu un preț scump;
2. El e capul și suferă în locul lor.

**III. Duhul Sfânt e legat de biruința noastră** Pentru că:

1. Noi suntem Templul Lui;
2. Vrea să-L servim bucuroși pentru învingerea ispitelor și pentru a munci mai bine.

**IV. Încurajați-l pe pastorul vostru:**

Pentru că:

- El face o muncă grea, plină de răspunderi;
- Cele mai multe lovituri sunt dirijate spre el;
- Sunt destui care îl descurajează;
- Este spre binele vostru, căci dacă e descurajat și lovit, este ca fântâna care nu mai dă apă curată.

**V. Care sunt căile de a-l încuraja:**

1. Prin a nu părăsi adunarea noastră. Evrei 10:25;
2. Prin participarea la serviciile divine și orele de rugăciune;
3. Prin viață curată;
4. Prin a ajuta lucrările bisericii;
5. Prin dărnicie;
6. Prin colaborare.

(Din *Calea Îngustă* de Aurel Galchiș)

## Colțul copiilor



### Domnul Isus a spus ... la toți copiii „Eu sunt Învățătorul” (Ioan 13:13)

Domnul Isus a spus: „Eu sunt Învățătorul vostru.”

Într-o seară a venit la Teodor verișorul lui. Era obosit și prăfuit tot de la munca câmpului. Teodor a luat un lighean cu apă și un prosop și a început să-i spele picioarele. Verișorul lui a început să zică: „Nu te deranja, lasă că mă spăl eu...”

Dar Teodor a insistat și a spus: „Lasă-mă să-ți spăl picioarele... Știi de ce? Aș vrea să fac tot ce ne spune Domnul Isus să facem.”

Da, în Biblie citim cum Domnul Isus, Regele universului, a luat un lighean cu apă, a spălat picioarele ucenicilor și le-a șters cu ștergarul cu care era încins. Apoi a spus: „Înțelegeți voi ce v-am făcut Eu? Voi Mă numiți «Învățătorul și Domnul» și bine ziceți, căci sunt. Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul vostru, v-am spălat picioarele, și voi sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora. Pentru că Eu v-am dat o pildă. Ca și voi să faceți cum am făcut Eu... Dacă știți aceste lucruri, fericiti veți fi dacă le faceți.”

### Doamne, Tu, umilit

Doamne Tu, umilit  
Altora picioarele ai spă  
Ca pe toți să ne-nveți  
Să fim în viață smeriți.  
Tu ești un Învățător  
Venit chiar din cer,  
Și ne înveți mereu  
Voia lui Dumnezeu.  
Ajută-mă să alerg  
După binecuvântări,  
Ascultând și făcând  
Tot ce-i scris în Cuvân



## Afirmațiile unor personalități despre Biblie

„Eu cred că Biblia e cel mai bun dar pe care Dumnezeu l-a dat omenirii. Toate adevărurile eterne ne sunt comunicate prin această CARTE.” *Abraham Lincoln, președintele SUA, cel care a desființat sclavia*

„Am cunoscut 95 dintre cei mai mari bărbați contemporani. Dintre aceștia, 87 citeau și credeau Biblia. Biblia poartă pecetea divină, este de origine dumnezeiască, și între ea și celelalte cărți există o distanță imposibil de măsurat.” *W. E. Gladstone – bărbat de Stat englez*

„Biblia nu este o simplă carte. Ea este o forță creatoare, care are o putere de a-i învinge pe toți dușmanii ei.” *Napoleon Bonaparte*

„Este imposibil să guvernezi lumea cu dreptate fără Dumnezeu și fără Biblie.” *George Washington, primul președinte al SUA*

„Lăsați cultura să avanseze cât mai mult, științele naturii să progreseze în toa-

te ramurile, iar mintea umană să se dezvolte cât dorește, totuși ele nu vor putea depăși cultura morală a creștinismului pe care o dau Evangheliile.” *Goethe*

„Această carte conținea pentru supremația Angliei.” *Regina Victoria*

„Biblia este cartea cea mai valoroasă dintre toate cărțile care au fost tipărite vreodată.” *Patrick Henry*

„Biblia e cea mai puternică ancoră a libertății noastre.” *U.S. Grant*

„E imposibil să înrobești intelectual sau social un popor care citește Biblia. Principiile Bibliei sunt baza libertății umane.” *Horace Greeley*

„Atât de mare este venerația mea pentru Biblie, încât cred că cu cât vor începe copii mei s-o citească mai de timpuriu, cu atât mai mare îmi este speranța că se vor dovedi buni cetățeni ai patriei lor și folositori socie-

tății. Ani de-a rândul am încercat să citesc întreaga Biblie în fiecare an.” *John Quincy Adams*

„În toate încercările și necazurile mele, Biblia n-a încetat niciodată să-mi dea lumină și putere.” *Robert E. Lee*

„Citirea Bibliei dă educație prin ea însăși.” *Lord Tennyson*

„Existența Bibliei în mâna poporului este cel mai mare câștig pe care l-a avut vreodată omenirea. Orice încercare de a-i diminua valoarea constituie o crimă împotriva umanității.” *Immanuel Kant*

„Noul Testament este cu adevărat cea mai bună carte care a existat sau va exista vreodată în lume.” *Charles Dickens*

„Toate descoperirile moderne par a dovedi și confirma și mai puternic adevărurile conținute în sfintele Scripturi.” *Sir Isaac Newton*

## Sf. Apostol Andrei, cel întâi chemat, ocrotitorul României

Slăvitul Apostol Andrei, cel întâi chemat, s-a născut în cetatea ce se numește Vitsaida. Dumnezeuiescul Andrei, defăimând toată turburarea lumească, și-a ales să petreacă întru feciorie și n-a voit să se însoare. Ci auzind că Ioan, Înainte Mergătorul Domnului, umblă prin laturile cele de pe lângă Iordan și propovăduiește pocăința, s-a dus la dânsul și i s-a făcut ucenic, că dorea a se sui cu mintea sa întru mai multe înțelegeri. Apostolul Andrei cu tot sufletul a urmat lui Hristos, și mai întâi decât ceilalți apostoli a fost chemat la învățătura lui Hristos, și pentru asta s-a numit Întâiul chemat.

Iar după ce a pățimit pentru noi Domnul, S-a răstignit, a murit, S-a îngropat și a înviat din mormânt cu puterea Dumnezeuirii Sale, a adunat iarăși la Sine pre ucenicii și prietenii Săi, S-a arătat în muntele Galileii și le-a zis: „Mergeți, învățați



toate neamurile”. Și au căzut în soarta Apostolului Andrei neamuri până în partea Mării Negre, spre partea răsăritului, cu toate locurile, și amândouă părțile cele de pre lângă Marea Euxinului (Marea Neagră), toate câte se află între Tracia și între Macedonia, până la râul cel mare, Istrul, care acum se numește Dunăre; toate neamurile acestea erau țarină pusă înaintea lui, întru care voia să semene sămânța cuvântului lui Dumnezeu.

(Viețile sfinților)

Zorica Lațcu Teodosia

### Pomelnic

*Pe toți cei ce în veacuri au căzut luptând  
Pentru biruința crucii prea cinstite,  
Cei ce în clipa morții au avut în gând  
Numele Treimii prea blagoslovite,  
Și pe toți aceia care au răvnit  
Slava și cununa mai presus de minte,  
Pomenește-i, Doamne, Tu când vei veni,  
În Împărăția slavei Tale sfinte.*

*Pe toți mucenicii Neamului, eroi,  
Luptători cu spada sau cu rugi sfințite,  
Toți cei ce se roagă astăzi pentru noi,  
Și ne scot în grabă tainic din ispite,  
Și pe toți aceia care pentru neam,  
Au trăit în temniți ca-n niște morminte,  
Pomenește-i, Doamne, Tu când vei veni,  
În Împărăția slavei Tale sfinte.*

*Pe tot neamul nostru evlavios și sfânt,  
Voievozi și doamne, boieri, jupânese,  
Toți câți dorm cu trupul în acest pământ,  
În hotarul țării noastre prea alese,  
Pe părinții noștri și pe frații dragi,  
Ce s-au dus la ceruri sus de mai-nainte,  
Pomenește-i, Doamne, Tu când vei veni,  
În Împărăția slavei Tale sfinte.*

*Și pe toți aceia care neștiuți  
Stinsu-s-au în vremea asprelor prigoane,  
Ce-i ce încă astăzi zac necunoscuți,  
Și-n biserici nu au slujbe și canoane,  
Pe toți sfinții care numai Tu îi știi,  
Și al căror nume numai Tu-l ții minte,  
Pomenește-i, Doamne, Tu când vei veni,  
În Împărăția slavei Tale sfinte.*

## Viața și învățăturile Mitropolitului Andrei Șaguna

Mitropolitul Andrei Șaguna a fost cel mai mare ierarh al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, în decursul secolului al XIX-lea.

Acest ierarh s-a născut la Mișcolț, la 20 decembrie 1808, din părinți macedo-români, anume Naum și Anastasia. După ce termină școala greco-valahă din orașul natal, urmează gimnaziul, apoi dreptul și filosofia la Budapesta și în cele din urmă studiază teologia ortodoxă în orașul Vârșeț din Banatul sârbesc.

În anul 1833 este tuns în monahism la Mitropolia din Carloviț, cu numele de Andrei, fiind hirotonit apoi diacon și preot. Astfel, din tinerețe își închină viața lui Hristos. În anul 1842 ajunge profesor la Seminarul Teologic din Vârșeț, apoi devine egumen la mănăstirile sârbești Hopovo și Covil. În anul 1846 este numit vicar general al Episcopiei Sibului, iar în aprilie 1848, este ales și hirotonit episcop al Ardealului. După 16 ani de rodnică activitate bisericească, culturală și națională, în anul 1864, episcopul Andrei Șaguna ajunge mitropolit al Ardealului și părinte duhovnicesc al tuturor românilor de peste Carpați, pe care îi păstorește încă nouă ani de zile.

În anul 1873 își dă sufletul în mâinile Domnului și este îngropat lângă biserica din comuna Rășinari-Sibiu.

### Fapte și cuvinte de învățătură

1. Încă pe când era vicar, arhimandritul Andrei Șaguna și-a început activitatea de păstor, îndemnând preoții să aibă viață morală și să păstorească bine turma lui Hristos. Iată primele sale sfaturi adresate preoților din Transilvania:

– Fiecare preot să umble în reverență, nu numai când are a săvârși vreo slujbă, ci și când va veni la cetate sau va merge la mai-marii lui;

– Nici un preot să nu îndrăznească a-și rade barba, iar părul să și-l pieptene înapoi;

– De la cercetarea jocurilor și a cârciumilor și de la orice vorbe vătămătoare cinului preoțesc să se conte-nească;

– Negustorie a face sau a umbla în persoană după alte câștiguri să înceteze de tot;

– Pentru ca fiecare preot după cuviință să-și poată împlini datoriile sale, tot insul să se îndeletnicească în citi-



rea Sfintei Scripturi și a Sfinților Părinți. Să citească și să învețe catehismul pe de rost și, câștigându-și folositoare cunoștințe, să fie în stare a cuvânta din timp către popor cu spor și cu folos și a-i putea arăta calea către fapte bune, spre care sfârșit se cuvine să aibă o viață neprihănită, purtare bună întru toate și în tot locul, ca o trâmbiță bine răsunătoare, să deștepte pe toți spre cucernicia cea adevărat creștină și spre frica lui Dumnezeu.

2. În *Epistolia de învățătură către parohialnica preoțime* iarăși învață zicând:

– Să se silească fiecare preot a povățui poporul să părăsească deprinderile rele, să nu facă nuntă în post, să se lase de căsătoriile între rudenii și să se ferească de cheltuielile zadarnice, de risipa de mâncare și băutură ce au obiceiul a face cu prilejul nunților.

3. Apoi zicea și acestea:

– Să nu lipsească preotul a învăța, nu numai tinerimea școlară, ci și pe cea ce nu are puțință a umbla la școală, credința, frica lui Dumnezeu și începutul înțelepciunii. Prin toate purtările sale, preotul să dea pilde bune poporului. Să-și chivernisească bine nu numai casa proprie, ci și toate ce țin de biserică. Iar de cerce-

tarea cârciumilor, de jocuri și glume să se ferească precum cer canoanele Sfinților Părinți.

4. La urmă adăugă și aceste sfaturi:

– Preoții să poarte îmbrăcăminte preoțească, că din cele de afară să chibzuiește și așezarea cea dinlăuntru a inimii. Să fie cu blândețe și cuget curat în adunările și sfătuirile bisericești, să nu rostească decât vorbe frumoase și împăciuitoare; să se poarte cu toată cuviința față de „stăpânirile și domniile” cărora le datorez cinstire și ascultare. Față de poporâni să fie cu dragoste îndelungă, răbdare și smerenie. Pentru slujbe să nu ia decât simbria legiuită, la câștig urât să nu râvnească, iar la cei săraci să slujească gratuit, că pentru această oste-neală mare plată vor avea în ceruri.

5. În ziua hirotoniei sale în arhiereu, episcopul Andrei Șaguna a rostit aceste cuvinte:

– Cea mai mare parte a vieții mele pururea în oste-neală mi-a fost și îmi va fi. Dar și cea mai mare bucurie mi-a fost și îmi va fi și în viitor a învinge toate piedicile. Cred cu tărie că, fiind umbrat de puternicul scut al lui Dumnezeu, voi putea îndeplini scopul vieții mele întregi, ca pe românii ardeleni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voia să-i trag către tot ce este adevărat, sfânt și bun.

6. Episcopul Andrei Șaguna s-a dovedit de la început a fi un adevărat părinte al românilor din Transilvania, un apărător înflăcărat al Ortodoxiei dreptmăritoare, dar, în același timp, și un apostol luminat de Duhul Sfânt, care puneau mai presus de toate dragostea în Hristos și unirea națională decât ura, vrajba și dezbinarea confesională. Cu înțelepciunea și cu sufletul lui pașnic, el a contribuit cel mai mult la marea adunare de unitate românească din mai 1848, de pe Câmpia Liber-țării.

(Din *Patericul românesc* de Arhim. Ioanichie Bălan)

## CONCURS

## PENTRU ȘCOLARI ÎNTRE 10-18 ANI

Dragi elevi, în numărul trecut al Foii românești v-am invitat la un mic concurs. În numerele 47-50 ale săptămânalului nostru vă publicăm câte cinci întrebări, la care cele cinci răspunsuri corecte sunt ascunse în articolele numărului anterior al revistei. După ce ați găsit primele cinci răspunsuri, trimiteți-le la redacția noastră, iar apoi trimiteți următoarele cinci răspunsuri și tot așa până la runda a patra. Astfel vom primi de la voi 20 de răspunsuri. Termenul înaintării ultimului pachet de răspunsuri este 15 decembrie 2004.

La sfârșitul concursului vor fi trase la sorți numele câștigătorilor. Primii trei câștigători vor primi cadou câte-o „Agendă școlară 2004-2005”.

Adresa la care trebuie să trimiteți răspunsurile: Redacția „Foaia românească”, 5700 Giula, Str. Gh. Doja nr. 8. Pe plic să însemnați: „Spicuri din Foaia românească”.



## „Spicuri din Foaia românească” (II)



1. Cum se numește Sfânta Liturghie care se săvârșește în Ajunul Crăciunului?
2. Membrii Asociației Culturale a Românilor din Leta Mare întrețin legături frățesti cu trei localități din România. Care sunt acestea?
3. A apărut o nouă carte, la Editura Sprinter, cuprinzând listele prenumelor de naționalitate, care conține și lista prenumelor românești. De cine a fost elaborată această listă a prenumelor românești?
4. Roland Ruja, student la Catedra de română din Seghedin este membru de mai mulți ani al Echipei de păstrare a tradițiilor „Gheorghe Nistor” din Micherechi. La ce vârstă a devenit membru al acestei echipe?
5. Cine a fost diriginta promoției 1964 a Liceului „Nicolae Bălcescu” din Giula?

## Întrebări „filozofice”

- ◆ V-ați întrebat vreodată de ce nu mai există sinonim pentru cuvântul sinonim, de ce morcovul e mai portocaliu decât o portocală, de ce peștera nu are nici un pește?
- ◆ Ce faci când vezi că un animal pe cale de dispariție mănâncă o plantă pe cale de dispariție?
- ◆ O broască fără carapace este fără locuință sau dezbrăcată?
- ◆ Dacă lumea e o scenă, unde stă publicul?
- ◆ Dacă uleiul de măsline e făcut din măsline, uleiul de bebeluși din ce e făcut?
- ◆ De ce eutanasia se face cu seringi sterilizate?
- ◆ De ce când un bărbat îi vorbește unei femei urât, este hărțuire sexuală?

- lă, iar când o femeie îi vorbește urât unui bărbat este 30.000 lei / minutul?
- ◆ Dacă s-a deschis sezonul turistic, de ce nu putem să îi împușcăm?
- ◆ Dacă azi sunt 0 grade și mâine va fi de 2 ori mai frig, câte grade vor fi?
- ◆ Dacă americanii aruncă cu orez la nunți, japonezii la nunțile lor aruncă cu hot-dog?
- ◆ De ce lichidul de vase conține lămâie, când sucul de lămâie conține chimicale?
- ◆ De ce spălăm prosoapele de baie, nu suntem curați când le folosim?
- ◆ Dacă oamenii văd păsările când se lovesc la cap, ce văd păsările când se lovesc?

## LIMBA NOASTRĂ

## Știți să scrieți corect românește?

## Exerciții și soluții gramaticale

**I. Completați punctele de suspensie cu formele pronominale demonstrative aceași/aceiași; aceea/aceia. Explicați soluția aleasă.**

1. Sfetnicii împărăției o luară să vadă ce coroană e ..... și fură mirajii când recunoscă coroana țării lor.
2. – Și cine sunt ..... care au săracit norodul?  
– Oamenii cei putred de bogați.
3. În ziua ..... se adună toate fetele din castel.
4. În ..... peșteră a stat bătrânul vreme lungă.
5. Lighioana ..... se dă de trei ori peste cap și se preface într-o fată frumoasă.
6. Domnu' răspunde și nu prea și începe a se întreba de ce l-or fi iscodind oare orășenii .....
7. În ..... zi a venit să-și ia prânzul.
8. Dar apa ..... smulse roate morii, iar morarul rămase ca vai de el.
9. S-au prezentat la concurs ..... elevi.
10. În ..... clipă unul dintre ei o luă la fugă.
11. Măgărușul se uită în juru-i cu ..... spaimă.
12. Se întâmplă în ..... zi și la ..... oră.
13. Nu le venea să creadă că era ..... apă care li se părușe așa de urâtă.
14. Abia se crăpă de ziuă, când ..... călăreți din ajun se opriră în fața colibeii.

### II. Verificați-vă cunoștințele rezolvând:

1. Sunt corecte cuvintele din seria:

- ☐ a) cenușăreasă, lenjăreasă, birjărie, lenjărie;  
☐ b) cenușăreasă, lenjereasă, birjărie, lenjerie;  
☐ c) cenușereasă, lenjăreasă, birjărie, lenjărie

2. Indicați seria corectă:

- ☐ a) călușear, cenușear, cireșear, coșear, toboșear;  
☐ b) călușar, cenușar, cireșar, coșar, toboșar.

3. Seria corectă este:

- ☐ a) îndemânatic, iernatic, lunatic, nebunatic;  
☐ b) îndemânatec, iernatec, lunatic, nebunatic.

4. Seria corectă este:

- ☐ a) primăvaratec, roșiatic, tomnatec, văratic;  
☐ b) primăvăratic, roșiatic, tomnatic, văratic.

5. Forma corectă a următoarelor substantive feminine este:

- ☐ a) americană, iraniană, italiană, egipteană;  
☐ b) americană, iraniană, italiană, egipteană.

6. Seria corectă este:

- ☐ a) a înnobilare, înnăscut, înnoptare, înapoierie, înavuțire;  
☐ b) înnebunit, înnopta, înegurat, înnoptat, înnapoi, înnoit;  
☐ c) îndoa, înnota, înnapoiat, înegurat, înecat.

7. Sunt scrise corect adjectivele din serial:

- ☐ a) macedoneană, maramureșeană, teuceană;  
☐ b) macedoneancă, maramureșeancă, teuceancă.

8. Seria corectă este:

- ☐ a) doljean, mureșean, obloieală, țeapăn, orășean, coreean;  
☐ b) doljan, mureșan, oblojală, țapăn, orășan, coreian;  
☐ c) doljan, mureșean, oblojială, țiapăn, orășan, coreian.

9. Sunt scrise corect cuvintele din seria:

- ☐ a) făgărășean, ieșan, lugoian, hurezan, persan;  
☐ b) făgărășan, ieșean, lugoian, hurezean, persian;  
☐ c) făgărășean, ieșean, lugojean, hurezean, persan.

10. Sunt scrise corect cuvintele din seria:

- ☐ a) îngrășemânt, scăzemânt, acoperământ;  
☐ b) îngrășământ, scăzământ, acoperământ, despărțământ.

11. Alegeți formele corecte:

- ☐ a) crucișător, înfricoșător, înduioșător;  
☐ b) crucișetor, înfricoșetor, înduioșetor.

12. Reținem formele corecte din seria:

- ☐ a) frizerie, tapițerie, parfumerie;  
☐ b) frizărie, tapițarie, parfumărie.

13. Sunt corecte formele:

- ☐ a) commesean, conațional, conlocatar;  
☐ b) comesean, conațional, colocatar.

14. Alegeți seria corectă:

- ☐ a) dezgropa, dezveli, dezarma, dezumfla;  
☐ b) desgropa, dezveli, desumfla;  
☐ c) deszăpezi, dezarticula, deszăvorî.

15. Este corect folosit prefixul la derivatele din seria:

- ☐ a) descalifica, descheia, dezminți, deșela, dejuga, derula;  
☐ b) deshăma, dezrădăcina, dessăra, deșuruba, desmonta, dejuga.

## Soluții:

- a.  
 I. aceea – în 1, 3, 4, 5, 8; aceea – în 2, 6; aceeași – în 7, 10, 11, 12, 13; aceeași – în 9, 14.  
 II. 1-b, 2-b, 3-a, 4-b, 5-a, 6-a, 7-b, 8-a, 9-c, 10-b, 11-a, 12-a, 13-b, 14-a, 15-

# O nouă prietenie după „Bambi”

**Câteva cuvinte blânde pot schimba totul.**

Bambi, iedutul nou-născut, era foarte curios. Îl interesa tot ce vedea, iar prietenul său, iepurașul Bocănilă, dorea să-i arate lumea întreagă! Pe oriunde trecea Bambi, animalele pădurii îl salutau bucuroase:

– Bună dimineața, tinere priet!

Deodată, o creatură galbenă și plăpândă începu să danseze în fața ochilor lui. Uimit, Bambi privea cum micuța creatură zbura dintr-o parte în alta. Se luă după ea, alergând fericit. În cele din urmă ființa micuță i se așeză pe codiță.

– Pasăre! zise Bambi apăsător.

Cu câteva clipe înainte, Bocănilă îi prezentase o pasăre. Văzuse bine că pasărea știa să zboare, nu?



– Frumoașă! repetă Bambi și se aplecă deasupra florii să o miroasă.

Un miros plăcut îi gădilă nările și îi umplu întreaga ființă. Ce minunată senzație! Deodată, una dintre flori se mișcă și Bambi dădu nas în nas cu un pui de sconcs.

meni nu îi mai spusese așa până atunci!

Bocănilă nu mai putea de râs. Auzi, ceva așa de puturos să fie confundat cu o floare!

– Nu, nu, nu! bătu Bocănilă din picior. Țasta e un...

Micuțul sconcs îl întrerupse imediat:

– Ei, nu-i nimic! Și ce dacă îmi spune floare? Pe mine nu mă deranjează! Dacă așa vrea el...

Sconcsul nu fusese niciodată mai fericit și mai mulțumit! În sfârșit, îi plăcea cuiva și de el!

– Floare frumoasă! întâi Bambi, spre încântarea micuțului sconcs.

De atunci încolo, Bambi, Bocănilă și... Floare, fiindcă așa îi rămase numele, deveniră prieteni nedespărțiți!

(Din cartea *Povești cu tâlc*, Editura Egmont, România)



– Nu e pasăre, râse Bocănilă. E un fluture! Și el zboară!

– Fluture? repetă Bambi. Oh, câte cuvinte avea de învățat! Bambi se întoarse să mai privească o dată fluturașul, dar acesta zburase mai departe. Făcu ochii roați și crezu că descoperise fluturașul.

– Fluture! spuse el. Văzuse un lucru mic, delicat și auriu. Era convins că era un fluture!

Dar Bocănilă se prăpădea de râs.

– Nu, zise Bocănilă. Țasta e o floare!

– Floare! repetă Bambi cuminte, străduindu-se să învețe și acel cuvânt.

– Snif! Snif! făcu Bocănilă, arătându-i cum să miroasă floarea. Vezi? Miroase frumos și e frumoasă!



## Ce înseamnă să fii român din Ungaria?

Una dintre probele concursului „Tezaur românesc”, organizat pentru școlile generale în care se predă limba română, a fost întocmirea unei compuneri cu titlul de mai sus. Acum vă publicăm compunerea echipei din Micherechi, care s-a clasat, alături de elevii giulani, pe locul II.

Deseori ni se pune întrebarea când stăm și ne gândim cine suntem noi într-adevăr. Să fii român din Ungaria – pe scurt? Înseamnă să fii un om între oameni. Orice naționalitate ai, oricine ești, cel mai important e să fii o ființă nobilă, un om cinstit.

De multe ori ajungem în situații când suntem întrebați: ce ești, român sau maghiar? Dar de ce ar trebui să alegem? Noi suntem români din Ungaria! Suntem mândri că avem ceva în plus față de ceilalți.

Să fii român, în timpul bunicilor noștri a însemnat să nu știi altă limbă în afară de română. Chiar și azi se mai pomenesc în sat pășanii, hazlii care vin din necunoașterea limbii maghiare. (O femeie într-un loc oficial a zis: „*Rakja ide a pecsét!*”)

Părinții noștri vorbesc o limbă amestecată. În propozițiile românești din ce în ce se mai adaugă cuvinte maghiarizate. (Chiar și cântecul care zice „*De szeretem én a román menyekét, mer’ az köszön: Sara buná, jó estét!*”)

Mama îmi spune când cumpărăm ceva nou: „*Fata-mec bine își stă bluza cea nouă*”. Prietenele mele însă zic: „*De jó pulcsit vetél!*” Mama îmi zice când plec în sat seara: „*Și nu stai mult, și vii acasă în vreme*”. Prietenele mă grăbesc: „*Gyere már, siessünk!*”

Bunicilor noștri li s-a dăruit graiul micherechean cristalin, ce numai aici îl auzi. Părinții – datorită schimbării condițiilor de trai – nu vorbesc limba adevărat micherecheană.

Iar noi? Noi suntem generația cea mai nouă, numiți și „*műanyag nemzedék*”. Păcat că suntem mai aproape de paharul plastic, decât de oala de lut a bunicilor.

Strămoșii noștri au supraviețuit într-un loc înconjurat de unguri. În ciuda necazurilor, s-au întărit atât material, cât și spiritual.

Admirăm curajul generațiilor care nu și-au lepădat graiul moștenit, nu le-a fost rușine să vorbească uneori chiar și amestecat cu limba maghiară. Le datorăm mândrie pentru păstrarea limbii materne din tată-n fiu.

Noi, românii din Ungaria, suntem ca o pădure de brazi. Strămoșii noștri sunt ca niște brazi înalți, cu rădăcini tari, iar noi niște puiți cu rădăcini mai slăbuțe. Dacă din pădurea noastră vor pieri brazii cei mari și noi nu vom sădi noi în locul lor, pădurea o să devină un loc verde, dar năpădit de buruieni, fără nici o valoare. Ce am primit „în dar” trebuie să-l dăm mai departe. Trebuie să facem totul pentru a continua lupta părinților. Să ne folosim de avantajele ce ne oferă țara-mamă! România și Ungaria sunt țări vecine în Europa. Școala și biserica de-a lungul anilor au fost leagănul limbii, culturii.

Datoria noastră e să ne păstrăm tradițiile, limba, să fim mândri că suntem români din Ungaria! Precum zicem la orice început de lucru: Doamne ajută-ne!

Patricia Petrușan, clasa a 8-a, Micherechi

## Umor cu copii

Ion stă pe o bancă în fața casei. Este frig, pământul este acoperit cu zăpadă. Un om se apropie și întreabă:  
– De ce nu intri în casă?  
Ce aștepti?  
– Aștept dezghețul, domnule. Mi-a căzut cheia în zăpadă...

☺ ☺ ☺  
Învățătorul întreabă:  
– Cine a salvat un animal?  
– Eu, spune Iulian.  
– Povestește-ne care este animalul pe care tu l-ai salvat și cum l-ai salvat?  
– Am salvat un pește care a căzut în apă...

## „Designul dincolo de frontieră”

Expoziție timișoreană la Giula

Vinerea trecută, 19 noiembrie, Universitatea Tibiscus – Facultatea de Design a expus lucrări de licență ale absolvenților din ultimele două promoții la Centrul de Documentare și Informare al ATRU.

Expoziția „Designul dincolo de frontieră” a fost deschisă cu un montaj de muzică preclasică, interpretat la fluier de *Iuliana Machhour*, elevă a școlii generale din

creațiile, pentru că, de obicei, când studenții ajung la sfârșitul perioadei de studii, la examenul de licență, ei trebuie să-și prezinte și să-și susțină motivația pentru care au făcut un lucru, de ce așa și nu altfel, ce au adus nou și cui se adresează. Și în aceste condiții, dacă reușesc să convingă pe cineva, ei pornesc la drum cu lucrarea respectivă și vor putea să existe în competiția dură



Giula, montaj urmat de proză, prezentată de elevele Liceului Românesc *Cristina Bányai* și *Ana Iuhás*. După salutul directoarei Centrului *Eva Ruja Bányai* a primit cuvântul prof. *Anca Augusta*, președinte al Uniunii-Fundația TIBISCUS și director general al Universității particulare, dar a întâmpinat delegația timișoreană și pe toți participanții și *Prea Sfințitul Episcop Sofronie*, întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria.

În cuvântul său, doamna Augusta a remarcat începuturile și dezvoltarea colaborării între instituția condusă de dânsa și Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria și comunitatea românilor din această țară, iar apoi a prezentat Universitatea Tibiscus, Facultatea de Design și expoziția actuală. Astfel, s-au expus lucrări din cadrul celor patru specializări ale facultății, Design Vestimentar, Design Ambiental, Design de Produs și Design Grafic. Autorii lucrărilor de licență, au fost reprezentați la expoziție de *lect. drd. George Stoia* și de studentul *Mihai Caraghiaur* din domeniul designului grafic.

– Este important să ne prezentăm și în fața altora

care se întâmplă în jurul nostru, pentru că numai cei mai buni vor reuși să reziste competiției.

Directoarea Augusta a mai adăugat că vor să aducă la Giula și alte expoziții, care să se adreseze publicului iubitor de frumos și o donație de carte, pentru Centrul de Documentare, cuprinzând volume de literatură română și universală. După ce dânsa a mai vorbit și despre colaborarea cu românii din Ungaria, a luat cuvântul PS Sofronie, remarcând, printre altele, însemnătatea activității Fundației Augusta în sprijinul românilor de pretutindeni, și, în special, pentru românii din jurul granițelor României.

Rita Pățaș

## Bacalaureatul în două trepte, din nou în centrul atenției

(Urmare din pagina a 4-a)

Ca și până acum, vor da examen din limba și literatura română, din maghiară, istorie, matematică și încă un obiect de studiu la liberă alegere. Ce va diferi față de anii trecuți va fi faptul că tinerii vor avea de dat un examen mai greu în comparație cu anii precedenți. Vor trebui completate chestionare mult mai grele, cu întrebări multiple și variate, iar pe lângă limba și literatura română, tinerii vor trebui să dea din încă două materii examenele în limba română. Desigur fiecare minoritate în limba ei. Astfel vor fi unii poate care vor da examen de bacalaureat din șapte materii, dacă materiile pe care le vor alege pentru limba română nu se vor include în cele cinci obligatorii. Însă la bacalaureatul din 2005 și 2006, elevii vor putea să dea unul dintre examenele de limba română, din cele două în plus, în dea în limba maghiară și o doar oral să răspundă în română, respectiv în limba minoritară.

– Până acum, cei care au terminat cu note bune la Liceul Românesc au primit în mod automat diploma de atestat în limba română...

– De pe acum s-a schimbat și echivalența examenului de limbă. Până acum, notele de patru sau cinci obținute la bacalaureat, erau echivalente cu atestat de limbă de grad superior. Acum acesta se poate câștiga doar la examenul de bacalaureat de grad ridicat, iar în notă se includ toate cele trei materii date în limba română. Acesta se va da în diferite centre, cu o comisie străină, cel de grad



Bac 2004

mediu fiind dat și pe mai departe la liceu. La bacalaureatul de grad mediu se poate obține doar atestat de limbă de grad mediu, cu un rezultat de 80% la probele de limba română. Bineînțeles, s-a schimbat și baremul de notare.

– Ce face școala pentru ca elevii să fie cât mai pregătiți pentru aceste noi încercări?

– Pentru acest tip de bacalaureat am pregătit elevii și prin introducerea unui nou obiect de studiu și anume „Cultura și civilizația română”, care se studiază două ore săptămânal. În primul semestru se studiază geografia României, apoi un an și jumătate se studiază istoria românilor în care se include și istoria românilor din Ungaria. În clasa a XI-a se studiază etnologie, iar în clasa a XII-a integrarea artelor.

– Se mai pot aștepta schimbări în acest sistem de bacalaureat?

– Da, însă numai după acest examen. Deci acum noi avem toate datele despre noul tip de examinare. S-au schimbat foarte multe pe parcursul acestui an și nu numai, și sunt siguri că în funcție de necesități vor apărea și noi schimbări. Trebu-

ie să fim atenți la regulamente și la legislație, să avem toate informațiile la zi.

– S-au discutat și alte probleme în afara celor menționate?

– Da, s-a mai vorbit despre unele probleme ivite la Budapesta. Aici există un centru de cercetare pentru minorități în cadrul OKÉV (Centrul de Examinare și Evaluare al Învățământului pe Țară). Acum, de acolo au concediat mai mulți cercetători. Până de curând a existat în cadrul acestuia un grup care se ocupa de învățământul minoritar. Am avut și avem și noi acolo un referent, pe doamna *Viorica Oros Fábrián*, cum, de fapt, au avut toate minoritățile. Din cele 12 cercetătoare cinci au fost concediate. La Zánka, reprezentanții minorităților și-au ridicat cuvântul împotriva acestei decizii, deoarece fiind creată această situație, nu toate minoritățile au reprezentanți în această organizație, ceea ce creează o situație neplăcută pentru ei. Așadar, s-au făcut unele proteste în această privință, deoarece acum aceste cercetătoare ar avea foarte mult de lucru, mai ales cu schimbările ce se mai pot aștepta în domeniul învățământului.

La întrebarea dacă elevii sunt pregătiți pentru examenul ce îi așteaptă, doamna director mi-a spus că profesorii s-au străduit, ca întotdeauna, să-i pregătească pe elevi cât mai bine posibil, însă acum le revine datoria de a se informa și a fi la curent și profesorii atât cu noua legislație, cât și cu noile cerințe care sunt puse în fața elevilor, foarte multe lucruri schimbându-se în anii ce au trecut. T. Iova

## Despre situația presei și mass-media minoritară la Budapesta

Între 10–12 decembrie, la Budapesta se va desfășura o conferință la masă rotundă, cu titlul „Situația presei și mass-mediei minoritare”. Conferința, organizată de Autogovernarea Sârbă pe Capitală, în colaborare cu Redacția Sârbească din Pécs a Radiodifuziunii Maghiare, are ca scop, pe de o parte,

să se facă o analiză comparativă în situația mass-mediei și presei minoritare din România, Serbia-Munte-negru, Croația, Slovenia și Ungaria, iar pe de altă parte, să se realizeze schimburi de experiență și o colaborare continuă între redacțiile minoritare, respectiv să se atragă atenția opiniei publi-

ce asupra situației presei și mass-mediei minoritare în țările amintite, și în același timp să se facă cercetări asupra posibilităților noi ale acestora. În cadrul programului de trei zile, participanții țărilor din Europa de Sud-Est vor avea posibilitatea să prezinte și publicațiile redacțiilor lor.

R. Pățaș

## „Coșurile de nuiiele vor exista doar în amintiri...”

Soții Ioan și Maria Bihari trăiesc la Micherechi și-și petrec zilele ca toți oamenii de vârstă. Această pereche e împreună de 60 de ani, vreme în care au avut parte atât de bine cât și de rău, în care au stat alături unul de altul și au trăit în armonie și înțelegere.

Într-o seară de toamnă trecusem în vizită pe la dânsii, amintind și povestind despre vremurile de demult.

– Nană Marișcă, de când sunteți căsătoriți cu bace Ioan?

– Noi suntem căsătoriți din 6 februarie 1944. Ne-am cunoscut mai de vreme și de atunci stăm împreună.

– În anul când ne-am mutat laolaltă, am primit ordin de chemare de la ar-

mată și m-am dus de cătă-nă, continuă șirul gândirii bace Ioan. Prima dată am fost la Újfalú, de unde am fost transferat la Törökszentmiklós. Trebuia să facem „conalișuri” să nu poată treacă tancurile. Aici am căzut prizonier, de unde

ne-au dus în lagărul din Linz. Aproape 11 luni am fost acolo, unde mai că am murit de foame... Pe o bucată de slănină și pe semințele aflate pe jos trăiam..., povestește bace Ioan cu ochii înlăcrimați.

– Dumnetale nană Marișcă, unde ai fost la lucru?

– Foarte mult timp lucram la stăpâni. Am fost pe la contele Tisza István, pe la Chisa și la Salonta, dincolo de granița de azi. Umblau pe atunci vremuri grele. Mergeam la secerat, la săpat de porumb, la răritul sfeclei de zahăr etc. Pe vremuri nu a fost ca acumă salar în fiecare lună. Cine cum a muncit. După fiecare hectar, bărbății primeau 80 kg de grâu, iar femeile 50 de fileri.

– După ce ai scăpat din prizonierat, care v-a fost viața?

– Aproape după un an am scăpat din lagăr. Luând drumul spre casă numai la familie puteam să mă gândesc. Am început împreună cu nan-ta Marișcă să muncim pe la „găzdășaguri” lângă „Oroșuba”. Într-un scurt timp viața mea ajunseră la un punct culminant. Am reușit să-mi cumpăr un hectar de pământ, deci am reușit să fiu gazdă. M-am construit un sălaș, ai cărui stâlpi erau din lemn, iar pereții făcuți din crengi și noroi. Coamele acoperișului le-am făcut din lemn, pe care am pus țigla. Aici am stat timp de 12 ani, unde aveam „iosaguri”. Mulțumind acestui fapt – sporind avere – între timp am reușit să construiesc o casă și în Micherechi, aproape singur. Ca majoritatea micherechenilor și noi ne ocupam cu sere, din care ne mai adunam niște băniți.

– Acum, fiind amândoi pensionari, cum vă trec zilele, nană Marișcă?

– De câțiva ani nu mai avem sere, pentru că nu suntem capabili să muncim. Mulțumind lui Dumnezeu eu o să împlinesc 78 de ani, bace-to are deja 81. Ne bucurăm să ne putem face lucrul pe lângă casă. Eu mai gâtesc de mâncat, iar gazda mai sapă prin grădină și ce poate face.

Din nou preia cuvântul bace Ioan.

– Din când în când mai leg câte o mătură, niște co-



șuri de nuieli sau „sarastău”. Toată viața mea mă atrăgea foarte mult natura și pictura. În ultimii ani nu prea, dar pe vremuri, în timpul liber, pictam foarte mult.

– Tinerii de azi se mai interesează de aceste lucruri?

– Pot să spun că tinerii de azi nu se mai interesează de așa ceva. Ei sunt ocupați de treaba lor. Mulți dintre tineri învață, iar după ce își termină studiile sunt care nu se pot angaja. Într-un fel nu le este ușor nici lor, dar lumea care a fost nu se poate

compara cu cea de acum. În loc de a seceră cu mână azi se seceră cu combină agricolă, în loc de căruță au apărut tractoarele, iar coșurile de nuiiele cred că n-o să mai existe decât în muzee sau în amintirile oamenilor. Cum a mai spus-o nan-ta, am trecut prin multe, și bune și rele, dar nu ne-am lăsat unul pe altul. Nu numai bucuriile ci și necazurile trebuie purtate împreună, ca viața trăită împreună să meargă bine.

Cristian Martin

Alexandru Hoțopan

### Împreună

*Pulsul zbaterii zilei  
sporește esențialul omenesc,  
creator de valori,  
cu puterea mâinilor,  
omul câmpului  
seamănă.*

*Ordin veșnic al vieții  
înainte să te târăști,  
iubirea pământului  
e putere asupra lui,  
privilegiul plugarului,  
secerător de holde.*

*Mereu pusă-n mișcare,  
am moștenit înțelepciunea,  
puterea din tată-n fiu,  
căreia i se supune  
orice lucru  
dacă împreună vrem  
peste ele să trecem  
din tată-n fiu.*



Lucia Borza

### Casa din vis

*Visez adesea de o casă  
– cu iarbă, flori, brazi în grădină –  
care de când mă știu pe lume  
era de voie bună plină.*

*O văd cum într-o primăvară  
cu cât elan se construiește,  
iar un bărbat tânăr, cu barbă  
cu cât mândrie o privește.*

*O văd scăldată în lumină  
când bate soarele de vară,  
cu podu-i plin după cules  
și fumegândă sub zăpadă.*

*Visez de tata și de mama,  
cum mă așteaptă-n poartă, – apoi,  
tresar și plâng că-i știu aieva  
sub marmură pe amândoi...*

*O, casa mea din vis, orfană,  
doar tu veghezi în nopți cu stele  
la amintiri de-odinioară,  
la taina fericirii mele...*

## Ion Andreescu

### Un pictor care „a orientat definitiv arta românească”

Deși a trăit doar 32 de ani, Ion Andreescu (1950-1882) a lăsat posterității o operă care demonstrează că este un pictor de un excepțional talent. Moștenirea sa artistică se reduce la câteva sute de tablouri: naturi statice, flori, portrete și mai ales peisaje. Pictura sa, fundamental diferită de cea a lui Grigorescu, are un caracter sobru, profund, grav și meditativ.



Ion Andreescu: „Pădurea de fagi”

Din 1869, Ion Andreescu urmează Școala de arte frumoase condusă de Aman, devenind, în 1872, profesor la catedra de desen liniar și caligrafie a Seminarului episcopal din Buzău. În 1873 se transferă la gimnaziul comunal „Tudor Vladimirescu”, apoi, în 1875, la Școala de meserii din aceeași localitate. La sfârșitul anului 1878 pleacă la Paris, frecventând cursurile Academiei libere Julian și pictând, verile, la Barbizon (unde se întâlnește cu Nicolae Grigorescu), în alte așezări rurale. O biografie ingrată, scurtă, desfășurată sub semnul unei condiții modeste și al bolii, caracterizată mai degrabă prin absența evenimentelor, printr-o descoperire târzie a

necesității exprimării artistice, a vocației, în sensul profund al cuvântului, dubleză o operă nu numai importantă ca extensie, dar definitivă, matură, constituită fără ezitări și tribulații.

Profesor de desen într-un oraș provincial, liniștit până dincolo de banalitate, Andreescu se dedică picturii cu o fervoare pe care nimic din atitudinea sa anterioară nu părea s-o anunțe. Pictura apare la tânărul solitar, înclinat spre meditație, ca iruperea unei nevoi de comunicare, de exprimare, consumată superior și fără veleitățile publicității. Caracterul de introspecție, tensiunea de autoexprimare vor fi atributele întregii sale arte, remarcabil de unitare,

dealtfel, ca sentiment, atitudine și calitate. Contactul cu arta românească a timpului nu i-a lipsit, dar importanța unei confruntări cu problematica limbajului, tot mai ferm aduse în primplan

tor român cu adevărat modern, fiind în același timp unul dintre punctele de referință atunci când vorbim despre tradiția artei noastre.

„Printre pictorii români, cu siguranță nu există personalitate mai atrăgătoare ca a lui Andreescu și destin mai plin de înțelesuri ca al său. El, de fapt, a orientat definitiv arta românească”. Cuvintele acestea, aparținând lui Jacques Lassaing, unul dintre criticii de artă francezi care s-a ocupat cu pasiune și interes de arta românească, ni se par a fi revelatoare pentru locul deținut de Andreescu în dezvoltarea artei românești moderne și,



Ion Andreescu: „Stejarul”

în egală măsură, pentru modul cum a pătruns marile pictor în circuitul valorilor europene.



Ion Andreescu: „Stâncile de la Apremont”



Ion Andreescu: „Fată culcată în iarba”

de arta europeană a epocii, nu trebuie neglijată. Deși de la început lucrările pictorului român au decizia și consistența operei autentice, îl găsim, în ultimii ani ai șederii în Franța, clarificat, construind spațiile cu subtilitatea cromatică pe care o dă doar desăvârșita dezvoltare tehnică. Interesat în egală măsură de diferite genuri ale picturii, Andreescu creează peisaje (*Margine de pădure; Pomi înfloriți; Stânci și mesteceni; Câmp; Pădure de fagi; Mesteceni la marginea bălții; După ploaie; Casa de ciurari; Iarna la Barbizon; Stâncile de la Apremont*), portrete (*Țărancă cu broboadă verde; Țărancă cu traistă; Broboada roșie; Autoportret*), naturi statice (*Rațe; Coacăze; Felii de pepene*).

În *Stejarul*, una din capodoperele sale, regăsim întreaga emoție, patosul reținut, temperat de melancolie al artistului. Compoziția, bazată pe contrapunctul dintre masele solide ale vegetației și cerul adânc, este dominată de verticala impunătoare a copacului. Mișcarea pe care diferențele de cald și rece ale tonurilor o imprimă materiei, demonstrează o rafinată știință a construcției plastice. Fără ambiția de a nega ierarhiile valorice și cronologice, putem afirma că e primul pic-



Nicolae Grigorescu: „Andreescu la Barbizon”

## Meteorologie populară (2)

### Fulgerul, trăsnetul și tunetul

În concepția populară, fulgerul, trăsnetul și tunetul sunt acte de pedepsire și răzbunare ale unor ființe supraomenești.

În unele locuri, fulgerul apare atunci când zmeii din nori se bat cap în cap, însă credințele cele mai răspândite sunt legate de Dumnezeu și Sfântul Ilie. Astfel, fulgerul e lumânarea pe care Dumnezeu o aprinde pentru a căuta diavolii sau duhurile rele sau apare atunci când Dumnezeu, Sfântul Petru sau Sfântul Ilie scăpăra pentru a-și aprinde luleaua. În cele mai multe părți se crede că stăpânul fulgerelor, trăsnetelor și tunetelor e Sfântul Ilie și că acesta le folosește ca să trăsnească dracii sau când e supărat pe oameni pentru că și-a pierdut cojocul.

Atunci când fulgeră, omul trebuie să-și facă sem-



nul crucii de 3 ori pentru ca să fugă dracul de el și să nu fie trăsmit.

### Vântul

Vântul apare fie ca prieten al oamenilor, fie ca spirit malefic. Vântul apare și ca un voinic frumos, solul lui Dumnezeu, ca un balaur mare, care suflă doar pe o nară, pentru a nu distruge Pământul, sau ca un om

imens cu 9 nări, pe care suflă pe rând. Printre varietatea de credințe, se evidențiază și cele în care apare ca un flăcău orb, blestemat de părinți să se lovească de tot ce-i iese în drum, ca un om puternic, blestemat de Dumnezeu să răcorească Pământul cu răsuflarea sa, ca un moșneag care atunci când se supără începe să sufle, ca un copil sfânt sau

ca un șarpe mare. Vântul nu poate fi văzut de oameni pentru că pielea transparentă de la ceapa, usturoiul, sau ouăle mâncate se pune pe ochi și-i împiedică să-l vadă.

Vânturile apar ca fiind fie în număr de 4, pentru fiecare punct cardinal, fie 12, pentru fiecare lună a anului. Se spune că pe aripile vântului călătoresc zmeii sau sufletele morților, către Rai și Iad.

### Grindina

Poporul consideră că grindina e ploaie înghețată de răsuflarea balaurilor și putere asupra ei au fie solomonarii, fie Dumnezeu, Sfântul Ilie sau Sfântul Petru.

Semnele prevestitoare de grindină sunt căldurile foarte mari, când în aer e liniște de mormânt sau când se bat în capete boii și berbecii.

Pentru a alunga grindina,

na, se trag clopotele, se aprinde tămâie în mijlocul curții, se înfige în pământ un obiect de fier sau se aprinde lumânarea de la Înviere.

### Zăpada

Se spune că, dacă de ziua sa Sfântul Nicolae nu găsește pământul alb, atunci își scutură barba pentru că de Sfântul Nicolae și de Crăciun trebuie să existe zăpadă.

Se spune că va ninge atunci când:

- câinele se tăvăleşte pe jos;
- ceaunul arde pe fund;
- ciorile se strâng grămadă;
- pisica se ghemuiește cu spatele la foc;
- fulgeră iarna.

Prima zi în care ninge trebuie ținută minte pentru a semăna în această zi bostanii, ca să crească mari și frumoși.

[www.folkromania.com](http://www.folkromania.com)

## Miracolul are gustul mierii

Este dulce, parfumată, 100% naturală, bogată în vitamine, un dar învăluit în nectarul florilor pe care acele făpturi mici și hărnicuțe îl fac omenirii de mii de ani. O picătură de miere învăluie cerul gurii și lecuiește și trup și suflet. Este o baie de lumină, o porție de soare! Mierea este un adevărat miracol, un izvor de arome și de sănătate.

Primii care au „domesticit” albinele, mai exact le-au făcut „adăposturi” (stupii de azi), au fost egiptenii. Se întâmpla acum 4400 de ani. A fost primul popor care a dibuit proprietățile deosebite pe care le are mierea. Faraul Tutmes a făcut din albină simbolul Egiptului. Până la Ptolemeu, multe dinastii egiptene au folosit aceeași hieroglifă atât pentru a reprezenta albină, cât și Egiptul.

Mierea este, în primul rând, sănătate. A fost folosită din cele mai vechi timpuri atât în scopuri terapeutice, cât și în alimentație, pentru a da savoare mâncărilor. Așa au apă-

rut „culegătorii de miere”, reprezentați în picturile rupestre descoperite pe diverse tărâmurii din lumea largă. Aristotel a scris șase volume despre albine, viața și produsele lor. Hippocrate, părintele medicinei, a recomandat mierea de albine în diverse boli interne.

Mierea se obține din nectarul florilor, prelucrat prin metode speciale în organismul albinelor. Ea conține multe minerale, cum ar fi fier, clor, calciu, cupru, fosfor, magneziu, sodiu și vitamine (A, B, C, K, PP, H). Puțini știu poate că în miere se găsesc 22 din cele 24 de elemente ce compun sângele.

### Beneficiile mierii

- ❖ este un foarte bun calmant al sistemului nervos;
- ❖ consumată constant, distruge germenii unora dintre cele mai periculoase boli;

❖ oferă organismului necesarul de energie, motiv pentru care este aliment ideal pentru sportivi de performanță sau persoanelor supuse unui ritm alert de viață (stres, efort fizic și intelectual îndelungat);

❖ cercetătorii au constatat că persoanele care consumă regulat miere trăiesc mai mult;

❖ este alimentul care oferă cantitatea de glucoză necesară inimii pentru travaliul ei zilnic, energie obținută fără a solicita celelalte organe (ficat, stomac, rinichi);

❖ în combinație cu ceaiuri, mierea este folosită pentru a trata bronșita, tusea și chiar artrita;

❖ datorită proprietăților ei antibacteriene, mierea poate vindeca rănilor deschise;

❖ are și calitatea deosebită de a întreține și hrăni pielea.

**Știați că, pentru a obține 100 g de miere, sunt necesare un milion de flori și 15.000 de albine?**

## Sfaturi străvechi...

❖ Scroafele care fată purcei puțini stau în cocini prea strâmte, unde nu au spațiu suficient să se miște.

❖ Lâna cea mai bogată o dau oile de doi și trei ani.

❖ Acele de brad uscate sunt cele mai bune și rapide așchii de foc.

❖ Țigările dobândesc o aromă deosebită dacă sunt lăsate o vreme în ramele goale ale unui stup de albine.

❖ Muștele, țânțarii și tăunii au oroare de mirosul de margarină. În trecut, ea era folosită la ungerea animalelor aflate în pășuni, cantitățile folosite fiind minime.

❖ Găinile mănătoare de ouă pot fi dezvățate de păgubosul hatâr astfel: se face o gaură mică într-un ou, se golește de conținut, apoi se umple cu o fiertură concentrată de boia iute. Se acoperă orificiul cu puțin gips și oul se pune în cuibar.

❖ Florile din glastre țin foarte mult dacă după tăiere se spală, apoi se înmoaie într-un amestec obținut dintr-un litru de apă, 3 părți de sare și 30 de părți de săpun ras, în care se adaugă și puțin bicarbonat. În plus, zilnic, se recomandă o baie în apa rece.

❖ O gumă de șters foarte bună se obține dintr-un burete vechi și uscat.

❖ Fructele uscate care fac molii și viermișori trebuie bătute în cuptor, imediat după ce se scoate pâinea.

❖ Zumzăitul stălpilor de telegraf arată, asemenea unui barometru, dacă va fi ploaie, vânt sau furtună.

❖ Ouăle înghețate se pun în apă rece în care s-a dizolvat o lingură de sare. În scurtă vreme, își revin și pot fi consumate.

❖ Cartofii înghețați își pierd gustul dulceag, dacă în timp ce fierb, li se schimbă de două ori apa, tot cu apă fierbinte.

❖ Mirosul persistent al vopselelor de ulei dispare dacă în camera respectivă se pun mai multe vase plate cu apă.

## Fotbal

Rușinea de la Erevan l-a scos de pe scenă pe Iordănescu

Egalul care a zguduit  
fotbalul românesc

Miercurea trecută au fost disputate ultimele meciuri din acest an ale grupelor preliminare, contând pentru turneul final al Campionatului Mondial din Germania. Cu aceasta, pentru selecționatele naționale s-a terminat sezonul fotbalistic. În cazul Naționalei României însă, această afirmație este valabilă numai în ceea ce privește întâlnirile propriu-zise de pe teren, deoarece egalul de la Erevan, contra Armeniei, nu numai a șocat lumea, dar a fost și ultima picătură care a umplut paharul, rezultând demisiunea selecționarului **Anghel Iordănescu**.



Iordănescu cu capul plecat, Sandu mai rezistă

După meci, stând de vorbă cu prietenii, am căzut de comun acord că în ultimii 20-30 de ani nu am văzut echipa României să joace atât de slab, fără nici o inspirație și, din păcate, fără dăruire. Spun mult și aprecierile ziarelor din ziua următoare a partidei, care au lăudat doar performanța portarului **Bogdan Stelea**. Ultimul mohican al „generației de aur”, în vârstă de 37 de ani, convocat să-l înlocuiască pe accidentatul **Bogdan Lobonț**, a sal-

vat reprezentativa României de la o umilință de proporții prin parade imposibile, demonstrând că se poate conta pe el și în continuare. În rest, jucătorii de câmp nu au arătat nimic. Rezultatul de 1-1 este șocant, chiar dacă cunoaștem împrejurările în care a fost nevoit lotul să se pregătească pentru această întâlnire din capitala Armeniei. Modesta formație a gazdelor, care până la meciul cu România nu avea nici un punct, trebuia învinsă și fără **Pancu**, **Chivu** și ceilalți jucători de bază, absenți, fie că sunt accidentați, fie că sunt suspendați. Dezastru și rușine, sunt expresiile folosite cel mai des în comentariile din presă.

Aceste două puncte pierdute în Armenia, poate, vor lipsi la finele campaniei preliminare, la socoteala finală, când se vor împărți vizele pentru Germania. Egalul din Erevan înseamnă pentru iubitorii fotbalului românesc ceea ce a însemnat pentru unguri eșecul de la Irapuato. Cu toate că declinul fotbalului românesc nu cu acest egal începe. Acesta a fost declanșat atunci când reprezentativa României a pierdut meciurile de baraj contra Sloveniei și nu s-a calificat la CM din Coreea de Sud. Să sperăm însă, că acest impas nu va dura 18 ani, sau poate și mai mult, ca în cazul fotbalului maghiar, care ultima dată în 1986 a fost reprezentat la un turneu final. Scoaterea echipei române din impas va fi o sarcină dificilă. Cine și cum o va face, deocamdată nu se știe. Comitetul Executiv al FRF duminica trecută a nominalizat numele tehnicienilor care vor fi consultați pentru ocuparea postului de selecționar: **Mircea Lucescu**, **Victor Pițurcă**, **Gheorghe Hagi** și **Ladislau Bölöni**, toți foști selecționeri ai României. Șocul egalului din Armenia și alegerea noului selecționar vor domina, deci, iarna fotbalului românesc.

Adam Bauer

## Gimnastică

Cătălina Ponor, nominalizată la premiul pentru cea mai bună sportivă a anului



Asociația Internațională a Presei Sportive a nominalizat-o pe gimnasta **Cătălina Ponor** la premiul pentru cea mai bună sportivă a anului 2004. Sportiva româncă a reușit să câștige în acest an trei medalii olimpice la Jocurile Olimpice de vară de la Atena și trei medalii europene la Amsterdam, fiind și vice-campioană mondială cu echipa la Anaheim, în SUA, în 2003. În urmă cu doar două săptămâni, Cătălina Ponor a obținut medaliile de aur la bârnă și sol din

cadruul Grand Prix-ului din Glasgow, Scoția. Premiul se decernează pe baza voturilor tuturor asociațiilor sportive naționale și, în cazul în care gimnasta româncă va câștiga, aceasta reprezintă pentru România cea de-a treia distincție de acest fel obținută. În anul 1976 **Nadia Comăneci** a primit, la rândul ei, premiul respectiv, iar în anul 1999 distincția i-a revenit **Gabrielei Szabo**. Organizația presei de sport a fost înființată în anul 1924 și are sediul la Budapesta.

I. K.

## Chivu dorit de Inter



**Cristi Chivu** ar putea ajunge la Inter Milano. Conform site-ului italian „sports.it”, internaționalul român ar putea fi transferat în iarnă de la AS Roma la Internazionale Milano, în schimbul mijlocașului olandez **Andy van der Meyde**. Pentru a perfecta afacerea, conducătorii milanezilor se vor deplasa în zilele următoare în capitala Italiei pentru a încerca să-și convingă omologii de la AS Roma

să accepte respectiva afacere. Accidentat la degetul mic de la piciorul drept în ziua de 23 iunie, căpitanul naționalei a avut o scurtă revenire pe terenul de fotbal, dar s-a reaccidentat după prima partidă disputată. El este așteptat să reintre în echipa romanilor luna viitoare. Potrivit sursei citate, în viitor antrenorul romanilor, **Luigi Del Neri**, dorește să-l folosească pe postul de fundaș stânga, mai ales că în perioada de minimercato va fi achiziționat, de la Juventus Torino, **Nicola Legrottaglie**, care evoluează ca fundaș central.

## Handbal

România a câștigat  
Trofeul Carpați

Echipa națională de handbal masculin a României a câștigat, duminică, 21 noiembrie, cea de-a 34-a ediție a Trofeului Carpați, desfășurată la Timișoara.

România a învins, în finala competiției, reprezentativa Iordaniei, cu scorul de 26-19 (17-11). Pe locul trei s-a clasat reprezentativa Macedoniei, care a învins, în finala mică, Olanda, cu scorul de 32-23. Poziția a cincea a fost ocupată de Turcia, care a trecut, cu scorul de 34-30, de echipa Egiptului. **Eremia Pîrîianu** a fost desemnat cel mai tehnic jucător al turneului.

## Formula-1

Marele Circ poate va veni  
și mai aproape de noi

România ar putea organiza, în anii următori, un Mare Premiu de Formula 1, susține site-ul „F1-Racing.net”. Cursa ar putea avea loc în regiunea Arad, unde societatea implicată în construirea noului stadion al echipei engleze de fotbal Arsenal Londra - HOK - urmează să realizeze traseul viitorului circuit. „Nu există nici un motiv pentru ca România să nu fie capabilă să aibă un circuit la fel de impresionant ca de la Spa-Francorchamps”, a declarat arhitectul **Clive Brown**. Potrivit sursei citate, pentru realizarea acestui

proiect, Guvernul României ar fi dispus să investească aproximativ 100 de milioane de dolari. În cazul înfăptuirii acestui plan, Marele Circ s-ar putea muta în imediata apropiere a zonei noastre, circuitul din România fiindu-ne mai apropiat decât Hungaroring, de lângă Budapesta.

Șt. C.

Ultimele rezultate ale echipelor  
noastre de fotbal

|                                              |     |
|----------------------------------------------|-----|
| <b>Campionatul NB II</b>                     |     |
| Giula-Baktalórántháza                        | 0-0 |
| <b>Campionatul județean, Bichiș, div. I</b>  |     |
| Micherechi-Mezőberény                        | 1-2 |
| <b>Campionatul județean, Bichiș, div. II</b> |     |
| Aletea-Kunágota                              | 4-1 |

## ROMÂNIA



### Luni 29 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția 2 fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Surprize, surprize... (R) 11.30 Telemicroscopie 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Pro Patria 14.30 Kronika 15.55 Sănătate pentru toți! 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Serial. Sport pro 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Iartă-mă! 20.00 Cultura eco 20.30 Speranțe. Spectacol de modă în scop caritabil 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Nocturne 23.30 Film. Blanche 1.10 Jurnalul TVR 2.10 Film. Aventurierii din Eden River 3.45 Sănătate pentru toți! (R) 4.45 Corect! (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

### Marți 30 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanzpremiera 9.10 Serial (R) Profu' 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Euro-dispecer 11.00 Tezaur folcloric (R) 12.00 Spectacolul lumii (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Alege viața! 14.30 Cultura eco 15.00 Kronika 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Sport pro 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Dragoste la prima vedere 20.50 Avanzpremiera 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Film. Fără suflare 0.15 Cinci minute de cultură 0.25 Serial. Profu' 1.15 Jurnalul TVR 2.15 Film (R) Blanche 3.50 Alege viața! (R) 4.20 Speranțe (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

### Miercuri 1 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Aniversarea Zilei Naționale a României 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Drapeul 13.50 Călătorie la oraș 14.30 Nu uita că ești român! 17.30 Documentar 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Surprize, surprize... 20.10 Avanzpremiera 20.20 Surprize, surprize... 21.10 Avanzpremiera 21.20 Surprize, surprize... 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Povestea oricui 0.05 Cinci minute de cultură 0.10 Serial. Profu' 1.00 Jurnalul TVR (R) 2.00 Film. Prietenele 3.35 Povestea oricui 4.55 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

### Joi 2 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanzpremiera 9.10 Serial (R) Profu' 10.00 Surprize, surprize! (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Dincolo de hartă (R) 14.30 Akzente 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Tragerile Joker și Loto 5/40 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Teletinematoca: Chattanooga Choo Choo 21.00 Garantat 100% 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Film. Ascensiunea lui Mc Hammer a fost oprită 0.05 Cinci minute de cultură 0.15 Serial. Profu' 1.05 Jurnalul TVR (R) 2.05 Film. Trei zile 3.40 Corect! (R) 3.45 Garantat 100% (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

### Vineri 3 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate (R) 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanzpremiera 9.10 Serial (R) Profu' 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Euro-dispecer 11.00 Garantat 100% (R) 12.00 Caravana premierelor (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Spectacolul lumii 14.30 România politică 15.00 Ex Libris 16.00 Clic! 17.00 Interes general 17.50 Serial. Sport pro 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Stele...de 5 stele 20.00 Serial. CSI-Crime și investigații 21.00 Documentar 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Filme șoc și filme șic 0.30 Cinci minute de cultură 0.40 Serial. Profu' 1.30 Jurnalul TVR 2.30 Film. Leacul surpriză 4.15 Interes general (R) 5.05 Serial. Destine secrete.

### Sâmbătă 4 decembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.20 Teleshopping 7.30 Desene animate 8.30 Jurnalul TVR 8.45 Serial. Felicity 9.30 Teleshopping 9.45 Agenția 2 fără un sfert 10.00 Cartea TVRecordurilor 11.00 Caravana premierelor 11.30 Spectacolul lumii 12.00 Inimă de român 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Lumea-n care trăim 14.15 Avanzpremiera 14.30 O vedetă...populară 16.00 Dincolo de hartă 16.30 Ora Olimpică 17.00 Telemicroscopie 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Surprize, surprize... 20.10 Avanzpremiera 20.20 Surprize, surprize... 21.10 Avanzpremiera 21.20 Surprize, surprize... 22.00 Jurnalul TVR 22.15 Taverna 23.45 Film. Atac de panică 1.25 Jurnalul TVR (R) 2.25 Film. Călătoria 4.00 Caravana premierelor (R) 4.30 Corect! (R) 4.35 Serial. Destine secrete 5.25 Teleshopping.

### Duminică 5 decembrie

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.30 Jurnalul TVR 8.45 Debut 50 plus 9.45 Orizont 2007. Eu și Europa 10.45 Ulița spre Europa 11.00 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Fotbal: Steaua-Apulum 15.00 Tezaur folcloric 16.00 Supermarket de divertisment 17.50 Tragerile Loto 6/49 și noroc 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Ciocu' mic! 20.45 Fenomenal Jackie Chan 21.45 Jurnalul TVR 22.00 Film. Formula 51 23.40 Serial (R) Counterstrike sau jocul puterii 0.30 Cinci minute de cultură 0.40 Avanzpremiera 0.50 Jurnalul TVR (R) 1.50 Film (R) Atac de panică 3.20 Lumea-n care trăim (R) 4.20 Universul credinței (R) 5.40 Teleshopping.

## TVR



### Luni 29 noiembrie

6.00 Televiziunea, dragostea mea (R) 7.00 Teleshopping 7.30 Atenție, se cântă! (R) 8.30 Serial (R) Farmece 9.20 Serial (R) Întoarcere în Paradis 10.15 Cinci minute de cultură 10.30 Serial. Pasiuni 11.25 Euro-dispecer 11.30 Amfitrion diplomatic (R) 12.30 Desene animate 14.00 Împreună în Europa 15.00 Sămburele de adevăr 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 16.55 Euro-dispecer 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Zestrea românilor 18.00 Fotbal în sală 19.30 Avram Iancu – Un lider al ardelenilor 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Marele Gatsby 22.55 Serial. Districtul 23.45 Cinci minute de cultură 0.05 Documentar (R) 1.00 Film (R) Băieții noștri 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Cinci minute de cultură 3.00 Zestrea românilor (R) 3.30 Serial (R) Districtul 4.30 Expres TVR 5.00 Atlas (R) 5.30 Jurnalul TVR (R).

### Marți 30 noiembrie

6.00 Piersic Show (R) 7.00 Teleshopping 7.30 Prim plan (R) 8.00 Serial (R) Rebelii 9.00 Tonomatul DP2 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Euro-dispecer 11.45 Magazinul studiourilor teritoriale 12.30 Teleshopping 13.30 Desene animate 14.00 Împreună în Europa 15.00 Documentar 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 16.55 Euro-dispecer 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Mărturie 18.00 Serial. Maria Bonita 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 Pe urmele primelor mamifere 20.00 Lumea de aproape 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Craker: fantoma norocoasă 23.00 Serial. Stargate 23.45 Cinci minute de cultură 0.05 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Proces de conștiință 2.00 Documentar (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Cinci minute de cultură 3.00 Mărturie (R) 3.30 Serial (R) Stargate 4.30 Expres TV 5.00 Documentar (R) 5.30 Jurnalul TVR (R).

### Miercuri 1 decembrie

6.00 H... ora prichindeilor (R) 7.00 Simbol și heraldică 7.30 Desene animate (R) 9.05 Noi suntem români 9.30 Istoricul unui simbol 10.00 Cuvinte din bătrâni 10.30 Smerțeji pământului 11.30 Se cântă pe-atunci 12.00 Monumentele Unirii 12.30 Farmecul discret al istoriei 14.00 Serial. Insula piratilor 14.30 Desene animate 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Atenție, se cântă! 17.30 Serial. Dragul de Raymond 18.00 Serial. Maria Bonita 19.00 Noi suntem români 19.15 Iarna simfonică 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Senatorul melicilor 23.10 Serial. Colectionarul de suflute 0.05 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Proces de conștiință 2.00 Cuvinte din bătrâni (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Cinci minute de cultură 3.00 Istoricul unui simbol (R) 3.30 Serial (R) Colectionarul de suflute 4.30 Expres TV 5.00 Monumentele Unirii (R) 5.30 Jurnalul TVR (R).

### Joi 2 decembrie

6.00 Serial (R) Maria Bonita 7.00 Teleshopping 7.30 Lumea de aproape (R) 8.00 Serial (R) Rebelii 9.00 Tonomatul DP2 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Euro-dispecer 11.45 Magazinul studiourilor teritoriale 12.30 Teleshopping 13.30 Desene animate 14.00 Împreună în Europa 15.00 În fața istoriei 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 16.55 Euro-dispecer 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Lecția de privit 18.00 Serial. Maria Bonita 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 În lumea adâncurilor 20.00 Bugetul meu 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Inocenți cu mâini murdare 23.30 Serial. Amazon 0.20 Serial (R) Dragul de Raymond 0.50 Film. Proces de conștiință 2.25 Euro-dispecer 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Cinci minute de cultură 3.00 Lecția de privit (R) 3.30 Serial (R) Amazon 4.25 Euro-dispecer 4.30 Expres TV 5.00 În lumea adâncurilor (R) 5.30 Jurnalul TVR (R).

### Vineri 3 decembrie

6.00 Serial (R) Maria Bonita 7.00 Teleshopping 7.30 Bugetul meu (R) 8.00 Serial (R) Rebelii 9.00 Tonomatul DP2 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Euro-dispecer 11.45 Magazinul studiourilor teritoriale 12.30 Teleshopping 13.30 Desene animate 14.00 Împreună în Europa 15.00 Sămburele de adevăr 15.30 Desene animate 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 16.55 Euro-dispecer 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Auto Club 18.00 Serial. Maria Bonita 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 În țara faraonilor. Documentar 20.00 Prim plan 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 D'ale lu' Mitică 22.15 Serial. Pasărea Spin 23.10 Serial. Vizitatorul 0.05 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Proces de conștiință 2.00 Medalion de interpret (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Cinci minute de cultură 3.00 Auto Club (R) 3.30 Serial (R) Vizitatorul 4.25 Euro-dispecer 4.30 Expres TV 5.00 Documentar (R) 5.30 Jurnalul TVR (R).

### Sâmbătă 4 decembrie

6.00 Serial (R) Maria Bonita 7.00 Teleshopping 7.30 Natură și aventură 8.00 Universul cunoașterii 9.00 Buburuze și alte găze 9.30 Steluțe pentru Europa 10.00 Europa pur și simplu 11.00 Top sport 11.30 Serial. Insula piratilor 12.00 Serial. Vânt și nor 12.55 Acum este... MAXIMA 13.00 Televiziunea, dragostea mea 14.00 Film. Aventuri în Africa 15.40 Cinci minute de cultură 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Via sacra 17.10 Amfitrion diplomatic 18.00 Secrete străbune 19.00 Serial. Sabrina 19.30 Serial. Amy 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Ora Arte 22.00 Film. Imperiul Augustus 23.40 Serial. Pericol din spațiu 0.30 Concert 1.30 Film (R) Aventuri în Africa 3.05 Natură și aventură (R) 3.35 Serial (R) Pasărea Spin 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Sabrina 5.30 Jurnalul TVR (R).

### Duminică 5 decembrie

6.00 Serial (R) Amy 6.55 Acum este... MAXIMA 7.00 Teleshopping 7.30 Medalion de interpret 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Arca lui Noe 10.00 H... ora prichindeilor 11.00 Două roți 11.30 Atlas 12.00 Atenție, se cântă! 13.00 Casa mea 13.30 Poftă bună! 14.00 Serial. Aventurile lui Sindbad 14.55 Acum este... MAXIMA 15.00 Piersic Show 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Serial. Întoarcere în Paradis 17.10 Serial. Farmece 18.00 Patimile sfinților 19.00 Serial. Sabrina 19.30 Coolmea distracției 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Steaua de aur 22.00 Film. Nimic nu e veșnic 23.40 Remix 0.35 Europa pur și simplu (R) 1.30 Film (R) 3.00 Serial (R) Pericol din spațiu 4.00 Poftă bună! (R) 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Sabrina 5.30 Jurnalul TVR (R).

## ÎN LIMBA MATERNĂ

### emisiune radiofonică în limba română

### 29 NOIEMBRIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere

### 30 NOIEMBRIE, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

### 1 DECEMBRIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanzpremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

### 2 DECEMBRIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

### 3 DECEMBRIE, VINERI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avanzpremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

### 4 DECEMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin radiofonic euroregional 15.58: Încheiere

### 5 DECEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debretin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

## Ecranul nostru

1 decembrie 2004 (mtv ora 13.35)  
Reluare: 3 decembrie 2004 (m2 ora 14.30)

## Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea în limba română va relata detaliat despre „Întâlnirea promoțiilor”, organizată de Liceul „N. Bălcescu” din Giula, cu ocazia înființării de acum 55 de ani a unicei școli medii românești din Ungaria. Legat de acest subiect se va difuza și un film scurt, ce cuprinde istoricul instituției.

Realizator: Aurel Becan

## PROGRAMUL TVR TIMIȘDARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

### Luni, 29 noiembrie 2004

16.00–16.55 Teleaudiența 16.55–17.00 Vorbiți corect 17.00–17.30 Universul culturii 17.30–18.00 Știri regionale.

### Marți, 30 noiembrie 2004

16.00–16.30 Cronica germană (emisiune în limba germană) 16.30–17.30 De la om la om (magazin de actualitate socio-economică) 17.30–18.00 Știri regionale.

### Miercuri, 1 decembrie 2004

16.00–17.30 Panoramic sud-vest (emisiune în limba maghiară) 17.30–18.00 Știri regionale.

### Joi, 2 decembrie 2004

16.00–16.30 Orizonturi sârbești (emisiune în limba sârbă) 16.30–17.00 Pe viu (talk show pe teme de actualitate) 16.30–17.00 Pe viu (talk show pe teme de actualitate) 17.00–17.15 Exclusiv (magazin de reportaje) 17.15–17.30 Traio Romano 17.30–18.00 Știri regionale.

### Vineri, 3 decembrie 2004

16.00–16.30 Clubul de vineri 16.30–17.30 Cu noi în familie (magazinul familiei) 17.30–18.00 Știri regionale.

### Sâmbătă, 4 decembrie 2004

16.00–16.15 Magazin științific 16.15–16.30 Zona IT 16.30–17.30 În prelungiri 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Jurnalul copiilor.

### Duminică, 5 decembrie 2004

16.00–17.45 Emisiune specială de Moș Nicolae 17.45–18.00 Dialog spiritual.

## Sponsori ai săptămânalului „Foaia românească”



Ministerul Patrimoniului Cultural Național, Fondul Cultural Național, Ungaria

Departamentul pentru Români de Pretutindeni, Guvernul României

Emisiunea în limba română

# 24 de ore din 24 pe www.rri.ro



## Unitate prin diversitate Uniunea Europeană

### Întrebări, teme permanente:

- ❖ Ce ne așteaptă în Uniunea Europeană
  - ❖ Aderare – avantaje și dezavantaje
  - ❖ Euroregiune – colaborare transfrontalieră
  - ❖ Cetățean european – multiculturalitate, multilingvism
- Program radiofonic: 15 noiembrie, luni – ora 19.00  
– Kossuth URH: 66,29 MHz și 66,14 MHz  
– Frecvențele posturilor teritoriale

# Ziua nostalgiei, a amintirilor, a revederii



Trecutul și prezentul, privind înainte cu credință



Bun venit în casa visurilor noastre



Amintiri, amintiri...



„Îți mai aduci aminte, doamnă...”

## Risipei se dedă florarul

Ne-om aminti cândva târziu  
de-această întâmplare simplă,  
de-această bancă unde stăm  
tâmplă fierbinte lângă tâmplă.

Visând, întrezărim prin doruri  
latente-n pulberi aurii  
păduri ce ar putea să fie  
și niciodată nu vor fi.

Lucian Blaga



**FOAIA**  
**românească**  
26 NOIEMBRIE 2004  
[www.foaia.hu](http://www.foaia.hu)

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Toma Iova, Rita Pățaș, Cristian Martin, Ștefan Crâsta. Tehnoredactare computerizată: Ștefan Mihailov. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: [foaia@axelero.hu](mailto:foaia@axelero.hu), [foaia@freemail.hu](mailto:foaia@freemail.hu) Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: [www.romanul.hu](http://www.romanul.hu), [uniunea@romanul.hu](mailto:uniunea@romanul.hu). Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bihor și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.